

1. SMETA աուդիտի պահանջներ
2. SCOPE CERTIFICATE RCS (Recycled Claim Standard) պահանջներ
3. SCOPE CERTIFICATE OCS (Organic Content Standard) պահանջներ
4. OEKO-TEX® պահանջներ
5. ISO 45001 սերտիֆիկացման պահանջներ
6. ISO 9001 սերտիֆիկացման պահանջներ
7. ISO 14001 սերտիֆիկացման պահանջներ
8. ISO 22000 սերտիֆիկացման պահանջներ
9. GOTS պահանջներ
10. GLOBALG.A.P. պահանջներ
11. BCI (Better Cotton) համապատասխանության պահանջներ
12. BSCI (Business Social Compliance Initiative) պահանջներ
13. WRAP սերտիֆիկացման պահանջներ
14. «Social Accountability 8000» (SA8000) հիմնական պահանջներ
15. HACCP համակարգի պահանջներ
16. FSSC 22000 սերտիֆիկացման պահանջներ

SMETA the Sedex Members Ethical Trade Audit

SMETA աուդիտի պահանջներ

SMETA աուդիտը լայնորեն կիրառվում է աշխարհում, հատկապես Ասիայում, Եվրոպայում և Լատինական Ամերիկայում, և հաճախ պահանջվում է գլոբալ մատակարարման շղթաներում՝ սոցիալական, աշխատանքային և էթիկական ստանդարտների պահպանումը ապահովելու համար:

SMETA-ն (Sedex Members Ethical Trade Audit) միջազգային սոցիալական համապատասխանության աուդիտ է, որը գնահատում է, թե արդյոք ընկերությունը գործում է բարեխիղճ, անվտանգ և աշխատողների իրավունքները պահպանող ձևով: Այն մշակվել է SEDEX-ի (Supplier Ethical Data Exchange) կողմից և այսօր ամբողջ աշխարհում ամենատարածված սոցիալական աուդիտներից է, հատկապես՝ տեքստիլի, արտադրության, սննդի, փաթեթավորման և լոգիստիկայի/logistics ոլորտներում:

SMETA աուդիտի կիրառմամբ առաջատար երկրներն են՝

Ասիա: Չինաստան, Բանգլադեշ, Հնդկաստան, Վիետնամ, Թուրքիա, Պակիստան, Ինդոնեզիա, Կամբոջա

Եվրոպա: Պորտուգալիա, Իտալիա, Իսպանիա, Բուլղարիա, Ռումինիա, Լեհաստան

Աֆրիկա: Եգիպտոս, Մարոկկո, Էթիոպիա

Լատինական Ամերիկա: Մեքսիկա, Բրազիլիա, Կոլումբիա, Պերու

Ամենաշատ պահանջված երկրներ: Մեծ Բրիտանիա, Գերմանիա, Ֆրանսիա, Նիդեռլանդներ, ԱՄՆ

Ինչու է SMETA-ն կարևոր, հատկապես տեքստիլ ոլորտում

- ✓ Ապահովում է մատակարարի նկատմամբ վստահություն

- ✓ Նվազեցնում է միևնույն բովանդակությամբ այլ աուդիտների անհրաժեշտությունը
- ✓ Օգնում է բարելավել արտադրամասի անվտանգությունն ու աշխատողների բարեկեցությունը

Ինչ է ստուգվում SMETA աուդիտի ժամանակ

SMETA-ն ստուգում է չորս հիմնական ոլորտ՝

- ✓ Աշխատանքային իրավունքներ (Labour Standards)
- ✓ Աշխատավայրի առողջություն և անվտանգության պայմաններ (Health & Safety)
- ✓ Շրջակա միջավայրի փաստաթղթեր (Environment, 4-pillar)
- ✓ Բիզնես էթիկա (Business Ethics, 4-pillar)

Հիմնական փաստաթղթերի ցանկ

1. Աշխատանքային իրավունքներ (Labour Standards)

- ✓ Աշխատողների պայմանագրեր (Employment contracts)
- ✓ Աշխատավարձի վճարման ապացույցներ (Payroll records)՝ վերջին 3 - 12 ամիսների
- ✓ Աշխատաժամի գրանցամատյաններ (Timesheets / attendance records)
- ✓ Լրացուցիչ աշխատանքային ժամերի հաշվառում և վճարումներ
- ✓ Երիտասարդների աշխատանքի վերաբերյալ փաստաթղթեր
- ✓ Աշխատողների անձնական տվյալների գրանցում և անձնագրերի չպահպանում/պահպանում

2. Աշխատավայրի առողջություն և անվտանգության փաստաթղթեր (Health & Safety)

- ✓ Առողջություն և անվտանգության քաղաքականություն (H&S policy)
- ✓ Արտակարգ իրավիճակների պլաններ, տարհանման ուղեցույցներ
- ✓ Հրշեջ անվտանգության ստուգումների գրանցամատյաններ (Fire drills, extinguishers checks)
- ✓ Մեքենաների և սարքավորումների ստուգման փաստաթղթեր
- ✓ Աշխատողների համար տրամադրված PPE-ի (Personal Protective Equipment) փաստաթղթեր
- ✓ Առաջին բուժօգնության ռեգիստր / պատասխանատու անձ
- ✓ Մաքուր, լուսավոր, օդափոխվող տարածքների փաստաթղթավորում
- ✓ Սոցիալական տարածքների փաստաթղթեր (զուգարաններ, հանդերձարաններ, ջրային հարմարություններ)

3. Շրջակա միջավայրի փաստաթղթեր (Environment, 4-pillar)

- ✓ Թափոնների կառավարման քաղաքականություն և փաստաթղթեր
- ✓ Քիմիական նյութերի անվտանգ պահեստավորման և պիտակավորման գրառումներ
- ✓ Ջրի և էներգիայի օգտագործման մոնիթորինգի տվյալներ

4. Բիզնես էթիկա (Business Ethics, 4-pillar)

- ✓ Կոռուպցիայի դեմ քաղաքականություն (Anti-bribery policy)

- ✓ Շահերի բախման կանխարգելման փաստաթղթեր
- ✓ Բողոքների և ահազանգերի կառավարման մեխանիզմների փաստաթղթեր

5. Այլ օգտակար փաստաթղթեր

- ✓ Ներքին աուդիտի կամ նախաավտոդիտի (pre-audit) զեկույցներ
- ✓ Ընդհանուր կազմակերպչական և կառավարման փաստաթղթեր (Quality manuals, organization chart)
- ✓ Վկայականներ՝ կրթական կամ հատուկ գործիքների օգտագործման համար (Training certificates, machine operation licenses)

SMETA աուդիտը չի տրամադրում պաշտոնական սերտիֆիկատ, միայն Audit Report / Verification Report՝ ցույց տալու համար համապատասխանությունը, և սովորաբար այն համարվում է հսկողության տեսքով 1-2 տարի, որի ընթացքում գնորդները կարող են պահանջել նոր աուդիտ: Աուդիտը սովորաբար տևում է 1-3 օր, իսկ դրա արժեքը կախված է գործարանի չափից՝ փոքր գործարան (50-200 աշխատող)՝ մոտ 1,000-2,500 USD, միջին գործարան (200-500 աշխատող)՝ 2,500-4,500 USD, մեծ գործարան (500+ աշխատող)՝ 4,500-8,000 USD կամ ավելի:

Ով կարող է իրականացնել SMETA աուդիտը

SMETA-ն անում են միայն միջազգային հավատարմագրված աուդիտորներ, օրինակ՝

- ✓ SGS - <https://www.sgs.com>
- ✓ Bureau Veritas - <https://www.bureauveritas.com>
- ✓ TÜV Rheinland- <https://www.tuv.com>
- ✓ Intertek-<https://www.intertek.com>
- ✓ RINA - <https://www.rina.org>
- ✓ UL Solutions - <https://www.ul.com>

Օգտակար հղումներ

SEDEX - <https://www.sedex.com/>

ITC Standards map- <https://standardsmap.org>

SCOPE CERTIFICATE RCS (Recycled Claim Standard) պահանջներ

RCS (Recycled Claim Standard)-ը միջազգային ստանդարտ է, որը սահմանում է վերամշակված նյութերի ծագման, հետազօծելիության և մատակարարման շղթայի վերահսկման պահանջները: Ստանդարտի նպատակն է ապահովել, որ վերամշակված հումքը ճիշտ կերպով հաշվառված և վերահսկվող լինի արտադրության բոլոր փուլերում:

Ինչ է հաստատում RCS Scope Certificate-ը

RCS Scope Certificate-ը պաշտոնապես հաստատում է, որ սերտիֆիկացված կազմակերպությունը.

- Օգտագործում է վերամշակված հումք (pre-consumer և/կամ post-consumer)
- Ապահովում է վերամշակված նյութերի հետագծելիությունը (traceability) ամբողջ մատակարարման շղթայում
- Կիրառում է Chain of Custody համակարգ
- Պահպանում է RCS ստանդարտի կառավարման և փաստաթղթավորման պահանջները

Շատ կարևոր է տարբերակել, որ Scope Certificate-ը սերտիֆիկացնում է կազմակերպությունը և նրա գործունեության շրջանակը, ոչ թե առանձին արտադրանքը:

Ովքեր կարող են ունենալ RCS Scope Certificate

- Թե՛լ, գործվածք և հագուստ արտադրողներ
- Վերամշակված հումք օգտագործող գործարաններ
- Ներմուծողներ, արտահանողներ և առևտրային ընկերություններ
- Բրենդներ և մատակարարներ, որոնք աշխատում են վերամշակված նյութերով

RCS սերտիֆիկացման հիմնական պահանջներ

- Վերամշակված հումքի աղբյուրի հաստատում
- Նյութերի մուտքագրման և ելքագրման գրանցում
- Արտադրական փուլերի տարանջատում
- Փաստաթղթավորված մատակարարման շղթա
- Ներքին վերահսկողության և հաշվառման մեխանիզմներ

Ինչ է ստուգվում RCS audit-ի ժամանակ

- Հումքի ծագման ապացույցներ
- Մատակարարման շղթայի փաստաթղթեր
- Արտադրական և պահեստային գրանցամատյաններ
- Տարանջատման և պահեստավորման գործընթացներ
- Հետագծելիության հաշվարկներ (mass balance)

Պահանջվող հիմնական փաստաթղթեր

- Մատակարարների Scope Certificate-ներ
- Transaction Certificate-ներ
- Գնումների հաշիվ-ապրանքագրեր
- Արտադրական հաշվետվություններ
- Ներքին ընթացակարգեր և քաղաքականություններ

RCS սերտիֆիկացման տևողություն

Վավերականության ժամկետը՝ 1 տարի, յուրաքանչյուր տարի պահանջվում է վերահսկիչ աուդիտ:

RCS սերտիֆիկացման մոտավոր արժեք

RCS (Recycled Claim Standard) սերտիֆիկացման արժեքը կախված է կազմակերպության չափից, գործունեության տեսակից, արտադրական փուլերի

քանակից և ընդգրկված վայրերից: Միջազգային փորձի համաձայն՝ RCS Scope Certificate-ի ստացման մոտավոր արժեքը կազմում է 3,000-7,000 ԱՄՆ դոլար: Գումարը սովորաբար ներառում է սերտիֆիկացման մարմնի կողմից իրականացվող աուդիտը, փաստաթղթերի գնահատումը և Scope Certificate-ի տրամադրումը: Միաժամանակ, արժեքի մեջ կարող են չներառվել կազմակերպության ներքին պատրաստականության, համակարգերի ներդրման, աշխատակիցների վերապատրաստման կամ խորհրդատվական ծառայությունների հետ կապված ծախսերը:

Ովքեր կարող են իրականացնել RCS սերտիֆիկացում

RCS սերտիֆիկացումը իրականացվում է Textile Exchange-ի կողմից հավատարմագրված սերտիֆիկացման մարմինների միջոցով:

Օգտակար հղումներ

- Textile Exchange – RCS Standard & Implementation Manual

<https://textileexchange.org>

- SCS Global Services – RCS Certification

<https://www.scsglobalservices.com/services/recycled-claim-standard>

- Ecocert – RCS Certification

<https://www.ecocert.com/en/certification-detail/Recycled-textiles-rCS>

- GCL International – RCS Certification

<https://gcl-int.com>

SCOPE CERTIFICATE OCS (Organic Content Standard) պահանջներ

OCS (Organic Content Standard)-ը միջազգային ստանդարտ է, որը սահմանում է օրգանական հումքի ծագման, հետազօծելիության և մատակարարման շղթայի վերահսկման պահանջները: Ստանդարտի նպատակն է ապահովել, որ օրգանական հումքը ճիշտ կերպով հաշվառված և վերահսկվող լինի արտադրության բոլոր փուլերում՝ սկսած հումքի մուտքից մինչև վերջնական արտադրանք:

Ինչ է հաստատում OCS Scope Certificate-ը

OCS Scope Certificate-ը պաշտոնապես հաստատում է, որ սերտիֆիկացված կազմակերպությունը.

- Օգտագործում է օրգանական հումք (օրինակ՝ organic cotton, organic wool և այլն)
- Ապահովում է օրգանական նյութերի հետազօծելիությունը (traceability) ամբողջ

մատակարարման շղթայում

- Կիրառում է Chain of Custody համակարգ
- Պահպանում է OCS ստանդարտի կառավարման և փաստաթղթավորման պահանջները

Շատ կարևոր է տարբերակել, որ Scope Certificate-ը սերտիֆիկացնում է կազմակերպությունը և նրա գործունեության շրջանակը, ոչ թե առանձին արտադրանքը:

Ովքեր կարող են ունենալ OCS Scope Certificate

- Թե՛լ, գործվածք և հագուստ արտադրողներ
- Օրգանական հումք օգտագործող գործարաններ
- Ներմուծողներ, արտահանողներ և առևտրային ընկերություններ
- Բրենդներ և մատակարարներ, որոնք աշխատում են օրգանական նյութերով

OCS սերտիֆիկացման հիմնական պահանջներ

- Օրգանական հումքի աղբյուրի հաստատում
- Նյութերի մուտքագրման և ելքագրման գրանցում
- Օրգանական և ոչ օրգանական նյութերի խիստ տարանջատում
- Փաստաթղթավորված մատակարարման շղթա
- Ներքին վերահսկողության և հաշվառման մեխանիզմներ

Ինչ է ստուգվում OCS audit-ի ժամանակ

- Օրգանական հումքի ծագման ապացույցներ
- Մատակարարման շղթայի փաստաթղթեր
- Արտադրական և պահեստային գրանցամատյաններ
- Տարանջատման և պահեստավորման գործընթացներ
- Հետազօծելիության հաշվարկներ (mass balance)

Պահանջվող հիմնական փաստաթղթեր

- Մատակարարների Scope Certificate-ներ
- Transaction Certificate-ներ
- Օրգանական հումքի գնումների հաշիվ-ապրանքագրեր
- Արտադրական հաշվետվություններ
- Ներքին ընթացակարգեր և քաղաքականություններ

OCS սերտիֆիկացման տևողություն

Վավերականության ժամկետը՝ 1 տարի, յուրաքանչյուր տարի պահանջվում է վերահսկիչ աուդիտ:

OCS սերտիֆիկացման մոտավոր արժեք

OCS (Organic Content Standard) սերտիֆիկացման արժեքը կախված է կազմակերպության չափից, գործունեության տեսակից, արտադրական փուլերի քանակից և ընդգրկված վայրերից: Միջազգային փորձի համաձայն՝ OCS Scope Certificate-ի ստացման մոտավոր արժեքը կազմում է 2,500-6,000 ԱՄՆ դոլար:

Գումարը սովորաբար ներառում է սերտիֆիկացման մարմնի կողմից իրականացվող աուդիտը, փաստաթղթերի գնահատումը և Scope Certificate-ի տրամադրումը:

Միաժամանակ, արժեքի մեջ կարող են չներառվել կազմակերպության ներքին պատրաստականության, համակարգերի ներդրման, աշխատակիցների վերապատրաստման կամ խորհրդատվական ծառայությունների հետ կապված ծախսերը:

Ովքեր կարող են իրականացնել OCS սերտիֆիկացում

OCS սերտիֆիկացումը իրականացվում է Textile Exchange-ի կողմից հավատարմագրված սերտիֆիկացման մարմինների միջոցով:

Օգտակար հղումներ

- Textile Exchange – OCS Standard & Implementation Manual

<https://textileexchange.org>

- SCS Global Services – OCS Certification

<https://www.scsglobalservices.com/services/organic-content-standard>

- Ecocert – OCS Certification

<https://www.ecocert.com/en/certification-detail/Organic-textiles-ocs>

- Control Union – OCS Certification

<https://www.controlunion.com>

OEKO-TEX® պահանջներ

OEKO-TEX®-ը աշխարհի ամենատարածված և վստահելի տեքստիլի անվտանգության ստանդարտներից մեկն է, որը կիրառվում է հագուստի, տեքստիլ արտադրանքի, լրացուցիչ նյութերի, կաշվի, կոշիկի և տան տեքստիլի ոլորտներում: Այն ապահովում է, որ արտադրանքը չպարունակի մարդու առողջությանը վնասակար քիմիական նյութեր և համապատասխանի միջազգային էկոլոգիական և անվտանգության չափանիշներին: OEKO-TEX® համակարգը ստեղծվել է International Association for Research and Testing in the Field of Textile and Leather Ecology (OEKO-TEX® Association)-ի կողմից և կիրառվում է 100-ից ավելի երկրում:

OEKO-TEX®-ի պահանջարկն առավել բարձր է հետևյալ ոլորտներում՝

Տեքստիլ արտադրություն

Հագուստի արտադրություն

Տնային տեքստիլ (home textiles)

Խաղալիքներ (soft toys)

Կոշիկ և կաշվի արտադրություն

Ներքնազգեստ, սպորտային հագուստ

OEKO-TEX® սերտիֆիկացման առաջատար երկրներ

Ասիա: Չինաստան, Բանգլադեշ, Վիետնամ, Թուրքիա, Հնդկաստան, Կամբոջա
Եվրոպա: Գերմանիա, Պորտուգալիա, Իտալիա, Շվեյցարիա, Ավստրիա, Լեհաստան
Ամերիկա: ԱՄՆ, Կանադա, Բրազիլիա, Մեքսիկա
Աֆրիկա: Եգիպտոս, Մարոկկո, Տունիս
Ամենաշատ պահանջված շուկաներ՝
Գերմանիա, Շվեյցարիա, Ավստրիա, Նիդեռլանդներ, Սկանդինավյան երկրներ, Մեծ
Բրիտանիա, ԱՄՆ

Ինչու է OEKO-TEX®-ը կարևոր, հատկապես տեքստիլ ոլորտում

Ապահովում է արտադրանքի անվտանգությունը սպառողի համար
Նվազեցնում է վտանգավոր քիմիական նյութերի օգտագործումը
Մեծացնում է արտահանման հնարավորությունները դեպի ԵՄ, ԱՄՆ և
սկանդինավյան երկրներ
Ավելացնում է վստահությունը միջազգային գնորդների և բրենդերի կողմից
Օգնում է համապատասխանել REACH, EU Green Deal և այլ կանոնակարգերի
պահանջներին

OEKO-TEX® համակարգի հիմնական տեսակները

OEKO-TEX®-ը ներառում է մի քանի ստանդարտներ.

1. STANDARD 100 (ապրանքի անվտանգության ստանդարտ)

Վկայում է, որ արտադրանքը վնասակար քիմիական նյութեր չի պարունակում:
Կիրառվում է թելի, կտորի, պատրաստի հագուստի, արքեսուարների և լրացուցիչ
նյութերի համար:

2. STeP by OEKO-TEX® (Կայուն արտադրություն – Sustainable Textile & Leather Production)

Գնահատում է գործարանի՝
քիմիական կառավարման
աշխատանքի և սոցիալական պայմանների
որակի ապահովման
բնապահպանական ազդեցության
անվտանգության և առողջության
արտադրական գործընթացների արդյունավետության
համապատասխանությունը:

3. ECO PASSPORT by OEKO-TEX®

Քիմիական նյութերի, ներկերի, օգնանյութերի անվտանգությունը:

4. LEATHER STANDARD

Կաշվե ապրանքների անվտանգությունը:

5. MADE IN GREEN (թափանցիկության պիտակ)

Վկայական, որը ապացուցում է, որ արտադրանքը
անվտանգ է
արտադրվել է կայուն և սոցիալապես պատասխանատու պայմաններում
ունի հետազօծելիություն ամբողջ շղթայով

Ինչ է ստուգվում OEKO-TEX® STANDARD 100 / STeP սերտիֆիկացման ժամանակ

1. Քիմիական պահանջներ

Վնասակար նյութերի սահմանային արժեքների համապատասխանություն

Ֆորմալդեհիդ

Կենցաղային քիմիկատներ, ծանր մետաղներ

Աղտոտիչներ և ալերգեն ներկանյութեր

Կենսաակտիվ նյութեր (biocides)

Քաղցկեղածին, մուտագեն նյութեր

2. Արտադրական գործընթացներ

Քիմիական նյութերի պահեստավորում և պիտակավորում

Թափոնների և արտանետումների վերահսկում

Ջրի մաքրման համակարգեր

Էներգիայի օգտագործում

Աշխատավայրի անվտանգություն

3. Սոցիալական պատասխանատվություն (STeP)

Աշխատանքային պայմաններ

Աշխատաժամ և աշխատավարձ

Առողջություն և անվտանգություն

Ոչ-խտրականություն

Երիտասարդների ու միգրանտների աշխատանք

Տվյալների պաշտպանություն

Պահանջվող փաստաթղթերի հիմնական ցանկ (STeP և STANDARD 100)

1. Ընդհանուր փաստաթղթեր

Գործարանի իրավաբանական փաստաթղթեր

Արտադրական գործընթացների նկարագրություն

Արտադրական տարածքների գծապատկերներ

Օգտագործվող նյութերի ցուցակ (Chemical Inventory List)

2. Քիմիական նյութեր

MSDS/SDS (Material Safety Data Sheets)

Քիմիական նյութերի գնումների հաշիվ-ապրանքագրեր

Պիտակավորման համապատասխանություն

Պահեստավորման անվտանգության կանոնակարգ

3. Շրջակա միջավայր

Ջրի մաքրման համակարգի փաստաթղթեր

Թափոնների կառավարման ծրագիր

Էներգիայի և ջրի օգտագործման մոնիթորինգ

Վնասակար նյութերի արտանետումների հաշվետվություններ

4. Աշխատավայրի առողջություն և անվտանգություն

ԱՀԱ (H&S) քաղաքականություն

Սարքավորումների ստուգման արձանագրություններ

Արտակարգ իրավիճակների պլան

PPE տրամադրման փաստաթղթեր

Ոսուցումների արձանագրություն

5. Սոցիալական պահանջներ (STeP)

Աշխատողների պայմանագրեր

Աշխատաժամի գրանցում

Վճարման արձանագրություններ

Կարգապահության կանոններ
Գանգատների ու ահազանգերի կարգավորում

OEKO-TEX® սերտիֆիկացման արժեք և տևողություն

Սերտիֆիկացում - 1 տարի (նախընտրելի է ամեն տարի թարմացնել)
Audit + Lab tests value – կախված արտադրանքի տեսակից և գործարանի չափից
Փոքր ընկերություններ՝ մոտ 1,500 - 3,500 EUR
Միջին արտադրամասեր՝ 3,500 - 7,000 EUR
Մեծ գործարաններ՝ 7,000 -15,000 EUR
Սերտիֆիկացումն ընդգրկում է նաև լաբորատոր թեստեր

Ովքեր կարող են իրականացնել OEKO-TEX® սերտիֆիկացում

Միայն OEKO-TEX® հավատարմագրված կառույցներ, օրինակ՝
TESTEX (Շվեյցարիա) - <https://www.testex.com/en>
Hohenstein (Գերմանիա)- <https://www.hohenstein.com/en/>
OETI (Ավստրիա)- <https://www.oeti.biz/en>
Centexbel (Բելգիա)- <https://www.centexbel.be/en>
AITEX (Իսպանիա)- <https://www.aitex.es/?lang=en>
Kaken (Ճապոնիա)- <https://www.kaken.co.jp/english/>

Օգտակար հղումներ

OEKO-TEX® պաշտոնական կայք՝ <https://www.oeko-tex.com>
ITC Standards Map՝ <https://standardsmap.org>

ISO 45001 սերտիֆիկացման պահանջներ

ISO 45001-ը (Occupational Health and Safety Management System) աշխատանքի առողջության և անվտանգության կառավարման միջազգային ստանդարտ է, որը սահմանում է աշխատավայրում ռիսկերի կանխարգելման, աշխատողների անվտանգության ապահովման և աշխատանքային պայմանների շարունակական բարելավման պահանջները:

Այն կիրառելի է բոլոր տեսակի կազմակերպությունների համար՝ անկախ չափից կամ գործունեության ոլորտից (արտադրություն, շինարարություն, լոգիստիկա, ծառայություններ, էներգետիկա և այլն):

ISO 45001-ը ճանաչված է ամբողջ աշխարհում և հանդիսանում է աշխատանքի անվտանգության կառավարման հիմնական միջազգային ստանդարտը:

Որտե՞ղ է ամենաշատ կիրառվում ISO 45001-ը

ISO 45001-ը կիրառվում է գրեթե բոլոր երկրներում, հատկապես՝
Եվրոպա - Գերմանիա, Ֆրանսիա, Իտալիա, Իսպանիա, Լեհաստան, Նիդեռլանդներ
Ասիա - Չինաստան, Հնդկաստան, Ճապոնիա, Հարավային Կորեա
Մերձավոր Արևելք - ԱՄԷ, Սաուդյան Արաբիա, Քաթար

Աֆրիկա - Եգիպտոս, Հարավային Աֆրիկա

Ամերիկա - ԱՄՆ, Կանադա, Մեքսիկա, Բրազիլիա

Ինչու է ISO 45001-ը կարևոր

- ✓ Նվազեցնում է աշխատանքային վնասվածքների և դժբախտ պատահարների ռիսկը
- ✓ Բարելավում է աշխատողների առողջությունն ու անվտանգությունը
- ✓ Օգնում է համապատասխանել աշխատանքի անվտանգության օրենսդրությանը
- ✓ Բարձրացնում է կազմակերպության վստահելիությունը
- ✓ Նվազեցնում է արտադրական ռիսկերը և ծախսերը
- ✓ Ապահովում է կառավարման համակարգային մոտեցում

Ինչ է ներառում ISO 45001-ը

1. Աշխատանքի առողջության և անվտանգության կառավարման համակարգ (OHSMS)

ISO 45001-ը սահմանում է կառավարման համակարգ, որը ներառում է՝

- ✓ աշխատանքի անվտանգության քաղաքականություն
- ✓ ղեկավարության պատասխանատվություն
- ✓ ռիսկերի և հնարավորությունների կառավարում
- ✓ աշխատողների մասնակցություն
- ✓ շարունակական բարելավում (PDCA սկզբունք)

2. Ռիսկերի գնահատում և վերահսկում

- ✓ աշխատանքային վտանգների նույնականացում
- ✓ ռիսկերի գնահատում
- ✓ կանխարգելիչ միջոցառումների սահմանում
- ✓ արտակարգ իրավիճակների պատրաստվածություն

3. Գործառնական վերահսկում

- ✓ անվտանգության ընթացակարգեր
- ✓ սարքավորումների անվտանգ շահագործում
- ✓ անհատական պաշտպանիչ միջոցների (PPE) օգտագործում
- ✓ ուսուցում և իրազեկում

ISO 45001 աուդիտի ընթացքում գնահատվում է կազմակերպության աշխատանքի առողջության և անվտանգության կառավարման համակարգը: Նախ ստուգվում է կառավարման համակարգը, ներառյալ աշխատանքի անվտանգության քաղաքականությունը, ռիսկերի գնահատման գործընթացը, ինչպես նաև սահմանված նպատակներն ու ծրագրերը: Այնուհետև գնահատվում է աշխատավայրի անվտանգությունը՝ սարքավորումների անվտանգ շահագործման, աշխատավայրի պայմանների և արտակարգ իրավիճակների պլանների առկայության և արդյունավետության տեսանկյունից:

Աուդիտի կարևոր մաս է նաև փաստաթղթավորումը, որը ներառում է աշխատանքային ընթացակարգերը և հրահանգները (SOP-եր), ներքին աուդիտների իրականացումը և ղեկավարության վերանայումը: Անձնակազմի հետ կապված բաժնում ստուգվում են աշխատողների անվտանգության ուսուցումը, անհատական

պաշտպանիչ միջոցների (PPE) տրամադրումը և դժբախտ պատահարների գրանցման համակարգը:

Հիմնական փաստաթղթերի ցանկ

1. Կառավարում

- ✓ Աշխատանքի անվտանգության քաղաքականություն
- ✓ ISO 45001 կառավարման ձեռնարկ
- ✓ Ռիսկերի գնահատման փաստաթղթեր

2. Արտադրություն և անվտանգություն

- ✓ Անվտանգության հրահանգներ
- ✓ Սարքավորումների ստուգման գրանցամատյաններ
- ✓ Արտակարգ իրավիճակների պլաններ

3. Անձնակազմ

- ✓ Անվտանգության ուսուցման գրանցամատյաններ
- ✓ PPE տրամադրման գրանցումներ
- ✓ Բժշկական զննության փաստաթղթեր

Սերտիֆիկացման ընթացակարգ

- I փուլ (Stage 1 Audit) – համակարգի պատրաստվածության գնահատում
- II փուլ (Stage 2 Audit) – ամբողջական սերտիֆիկացման աուդիտ
- Սերտիֆիկատի գործողության ժամկետ - 3 տարի
- Տարեկան վերահսկողական աուդիտ

Աուդիտի տևողություն և արժեք (մոտավոր)

- Փոքր կազմակերպություն - 1,000-2,500 USD
- Միջին կազմակերպություն - 2,500-5,000 USD
- Մեծ կազմակերպություն - 5,000 USD և ավելի
(կախված գործունեության ռիսկայնությունից և կազմակերպության չափից)

Ովքեր կարող են իրականացնել ISO 45001 սերտիֆիկացում

Միայն հավատարմագրված սերտիֆիկացման մարմիններ՝

- SGS - <https://www.sgs.com>
- Bureau Veritas - <https://group.bureauveritas.com>
- TÜV Rheinland - <https://www.tuv.com>
- Intertek - <https://www.intertek.com>
- DNV - <https://www.dnv.com>

Օգտակար հղումներ

- ISO - <https://www.iso.org>
- ITC Standards Map - <https://standardsmap.org>

ISO 9001 սերտիֆիկացման պահանջներ

ISO 9001-ը միջազգային ստանդարտ է որակի կառավարման համակարգերի (QMS) համար, որը կիրառվում է տարբեր ոլորտների ընկերություններում՝ արտադրությունից մինչև ծառայություններ: Այն ապահովում է, որ կազմակերպությունները՝

- Կազմակերպված և վերահսկվող գործընթացներ ունենան
- Նպաստեն հաճախորդի պահանջների բավարարմանը
- Շարունակ բարելավում ապահովեն

ISO 9001 ստանդարտը մշակվել է **International Organization for Standardization (ISO)**-ի կողմից և կիրառվում է ավելի քան 160 երկրներում:

ISO 9001 պահանջարկն առավել պահանջված է հետևյալ ոլորտներում՝

- Տեքստիլ արտադրություն
- Մեքենաշինություն և արդյունաբերական արտադրանք
- Տրանսպորտ և լոգիստիկա
- Բժշկական և առողջապահական ծառայություններ
- Տնտեսական և ֆինանսական ծառայություններ
- Տեխնոլոգիաներ և ծրագրային ապահովում

ISO 9001 սերտիֆիկացման առաջատար երկրներ

- Եվրոպա: Գերմանիա, Իտալիա, Ֆրանսիա, Մեծ Բրիտանիա, Շվեյցարիա
- Ասիա: Ճապոնիա, Չինաստան, Հնդկաստան, Հարավային Կորեա
- Ամերիկա: ԱՄՆ, Կանադա, Բրազիլիա

Ինչու է ISO 9001 կարևոր

- Ապահովում է կազմակերպության գործընթացների արդյունավետությունը
- Մեծացնում է հաճախորդների վստահությունը
- Օգնում է համապատասխանել միջազգային և տեղական կանոնակարգերին
- Նպաստում է արտադրանքի կամ ծառայության որակի շարունակական բարելավմանը

ISO 9001 հիմնական պահանջներ

ISO 9001 ստանդարտը ներառում է հիմնական սկզբունքներ՝

1. Ղեկավարություն և պարտավորություն

Բարձր ղեկավարության ներգրավվածություն
Որակի քաղաքականության հաստատում

2. **Պլանավորում**
Ռիսկերի և հնարավորությունների գնահատում
Որակի նպատակների սահմանում
3. **Աջակցություն**
Ներկայացվող ռեսուրսների ապահովում
Կադրային պատրաստություն և ունակությունների գնահատում
Արտահոսքի և փաստաթղթավորման վերահսկում
4. **Գործընթացների իրականացում**
Պատվերի կառավարում
Արտադրության/ծառայության գործընթացների վերահսկում
Արտադրանքի/ծառայության համապատասխանության ստուգում
5. **Աշխատանքի գնահատում**
Արդյունքների չափում, վերլուծություն և գնահատում
Հաճախորդի գոհունակության ստուգում
6. **Քարտեզավում**
Որակի համակարգի շարունակական բարելավում
Անբարենպաստ դեպքերի և սխալների կառավարման մեխանիզմ

Պահանջվող փաստաթղթերի հիմնական ցանկ

1. Ընդհանուր փաստաթղթեր
Կազմակերպության իրավաբանական փաստաթղթեր
Որակի քաղաքականության փաստաթուղթ
Գործառնական գործընթացների նկարագրություն
2. Գործառնական փաստաթղթեր
Պատվերի և առաքման վերահսկման արձանագրություններ
Արտադրանքի/ծառայության համապատասխանության հաշվետվություններ
3. Կադրային փաստաթղթեր
Աշխատակիցների պատրաստվածության և ուսուցման արձանագրություններ
Աշխատաժամի և աշխատավարձի գրանցումներ
4. Ներքին աուդիտների և բարելավման փաստաթղթեր
Ներքին աուդիտների ծրագրեր և արդյունքներ
Անբարենպաստ դեպքերի և ոչ համապատասխանությունների արձանագրություններ

ISO 9001 սերտիֆիկացման արժեքը և տևողությունը

Սերտիֆիկացում - 3 տարի (նաև ներառում է տարեկան աուդիտ)
 Audit և Lab/Process tests value – կախված ընկերության չափից և ոլորտից
 Փոքր ընկերություններ՝ մոտ 2,000 - 5,000 EUR
 Միջին ընկերություններ՝ 5,000 - 12,000 EUR
 Մեծ ընկերություններ՝ 12,000 - 30,000 EUR

Ովքեր կարող են իրականացնել ISO 9001 սերտիֆիկացում՝

- TÜV SÜD (Գերմանիա) – <https://www.tuvsud.com>
- Bureau Veritas (Ֆրանսիա) – <https://group.bureauveritas.com>
- SGS (Շվեյցարիա) – <https://www.sgs.com>

- DNV (Նորվեգիա) – <https://www.dnv.com>
- Lloyd’s Register (Մեծ Բրիտանիա) – <https://www.lr.org>

Օգտակար հղումներ

- ISO 9001 - <https://www.iso.org/standard/62085.html>
- ITC Standards Map՝ <https://standardsmap.org>

ISO 14001 սերտիֆիկացման պահանջներ

ISO 14001-ը (Environmental Management System) շրջակա միջավայրի կառավարման միջազգային ստանդարտ է, որը սահմանում է կազմակերպությունների կողմից շրջակա միջավայրի վրա ազդեցությունների վերահսկման, նվազեցման և շարունակական բարելավման պահանջները:

Այն կիրառելի է բոլոր տեսակի կազմակերպությունների համար՝ անկախ չափից կամ գործունեության ոլորտից (արտադրություն, էներգետիկա, շինարարություն, լոգիստիկա, ծառայություններ և այլն):

ISO 14001-ը ճանաչված է ամբողջ աշխարհում և հանդիսանում է շրջակա միջավայրի կառավարման ամենատարածված միջազգային ստանդարտներից մեկը:

Որտեղ է ամենաշատ կիրառվում ISO 14001-ը

ISO 14001-ը կիրառվում է գրեթե բոլոր երկրներում, հատկապես՝

Եվրոպա - Գերմանիա, Ֆրանսիա, Իտալիա, Իսպանիա, Լեհաստան, Նիդեռլանդներ

Ասիա - Չինաստան, Ճապոնիա, Հնդկաստան, Հարավային Կորեա, Թաիլանդ

Մերձավոր Արևելք - ԱՄԷ, Սաուդյան Արաբիա, Քաթար

Աֆրիկա - Եգիպտոս, Հարավային Աֆրիկա

Ամերիկա - ԱՄՆ, Կանադա, Մեքսիկա, Բրազիլիա

Ինչու է ISO 14001-ը կարևոր

- ✓ Նվազեցնում է շրջակա միջավայրի վրա բացասական ազդեցությունը
- ✓ Ապահովում է բնապահպանական օրենսդրության պահանջների պահպանումը
- ✓ Օգնում է արդյունավետ օգտագործել բնական ռեսուրսները
- ✓ Բարձրացնում է կազմակերպության վստահելիությունը
- ✓ Նվազեցնում է շրջակա միջավայրի հետ կապված ռիսկերը
- ✓ Ապահովում է շարունակական բարելավում

Ինչ է ներառում ISO 14001-ը

1. Շրջակա միջավայրի կառավարման համակարգ (EMS)

ISO 14001-ը սահմանում է կառավարման համակարգ, որը ներառում է՝

- ✓ բնապահպանական քաղաքականություն
- ✓ շրջակա միջավայրի ասպեկտների նույնականացում
- ✓ ռիսկերի և հնարավորությունների կառավարում
- ✓ օրենսդրական պահանջների համապատասխանություն
- ✓ շարունակական բարելավում (PDCA սկզբունք)

2. Շրջակա միջավայրի ազդեցությունների կառավարում

- ✓ թափոնների կառավարում
- ✓ ջրի և էներգիայի օգտագործման վերահսկում
- ✓ արտանետումների վերահսկում
- ✓ ռեսուրսների արդյունավետ օգտագործում

3. Գործառնական վերահսկում

- ✓ բնապահպանական ընթացակարգեր
- ✓ արտակարգ իրավիճակների պատրաստվածություն
- ✓ մոնիթորինգ և չափումներ
- ✓ աշխատակիցների ուսուցում

Ինչ է ստուգվում ISO 14001 աուդիտի ընթացքում

ISO 14001 աուդիտի ընթացքում ստուգվում են կազմակերպության շրջակա միջավայրի կառավարման համակարգի հիմնական բաղադրիչները: Նախ գնահատվում է կառավարման համակարգը, ներառյալ բնապահպանական քաղաքականությունը, սահմանված նպատակներն ու ծրագրերը, ինչպես նաև ռիսկերի գնահատման գործընթացը: Այնուհետև դիտարկվում է շրջակա միջավայրի վերահսկումը՝ թափոնների կառավարման, բնական ռեսուրսների օգտագործման և արտանետումների վերահսկման մասով: Աուդիտի կարևոր բաղադրիչ է նաև փաստաթղթավորումը, որը ներառում է աշխատանքային ընթացակարգերը և հրահանգները (SOP-եր), ներքին աուդիտների իրականացումը և ղեկավարության վերանայումը: Միաժամանակ ստուգվում է կազմակերպության համապատասխանությունը բնապահպանական օրենսդրությանը, այդ թվում՝ անհրաժեշտ թույլտվությունների առկայությունը և համապատասխանության գրանցումները:

ISO 14001 համակարգի շրջանակում անհրաժեշտ են նաև համապատասխան փաստաթղթեր: Կառավարման բաժնում ներառվում են բնապահպանական քաղաքականությունը, ISO 14001 կառավարման ձեռնարկը և շրջակա միջավայրի ասպեկտների գնահատման փաստաթղթերը: Շրջակա միջավայրի կառավարման մասում դիտարկվում են թափոնների կառավարման գրանցամատյանները, ջրի և էներգիայի սպառման տվյալները և արտանետումների վերահսկման գրառումները: Անձնակազմի մասում կարևոր են աշխատակիցների ուսուցման գրանցամատյանները և բնապահպանական հրահանգները:

Սերտիֆիկացման ընթացակարգ

- ✓ I փուլ (Stage 1 Audit) - համակարգի պատրաստվածության գնահատում
- ✓ II փուլ (Stage 2 Audit) - ամբողջական սերտիֆիկացման աուդիտ
- ✓ Սերտիֆիկատի գործողության ժամկետ - 3 տարի
- ✓ Տարեկան վերահսկողական աուդիտ

Աուդիտի տևողություն և արժեք (մոտավոր)

Փոքր կազմակերպություն - 1,000-2,500 USD

Միջին կազմակերպություն - 2,500-5,000 USD

Մեծ կազմակերպություն - 5,000 USD և ավելի

(կախված գործունեության ոլորտից և ազդեցությունների մակարդակից)

Ովքեր կարող են իրականացնել ISO 14001 սերտիֆիկացում

Միայն հավատարմագրված սերտիֆիկացման մարմիններ՝

SGS - <https://www.sgs.com>

Bureau Veritas - <https://group.bureauveritas.com>

TÜV Rheinland - <https://www.tuv.com>

Intertek - <https://www.intertek.com>

DNV - <https://www.dnv.com>

Օգտակար հղումներ

ISO - <https://www.iso.org>

ITC Standards Map - <https://standardsmap.org>

ISO 22000 սերտիֆիկացման պահանջներ

ISO 22000-ը (Food Safety Management System) սննդի անվտանգության կառավարման միջազգային ստանդարտ է, որը սահմանում է սննդի անվտանգության համակարգի ստեղծման, ներդրման և պահպանման պահանջները սննդի մատակարարման ամբողջ շղթայի համար:

Այն կիրառելի է բոլոր տեսակի կազմակերպությունների համար՝ անկախ չափից կամ գործունեության տեսակից (արտադրություն, պահեստավորում, փոխադրում, փաթեթավորում, մանրածախ, սննդային հավելումներ և այլն):

ISO 22000-ը ճանաչված է ամբողջ աշխարհում և լայնորեն կիրառվում է որպես հիմքային սննդի անվտանգության ստանդարտ:

Որտեղ է ամենաշատ կիրառվում ISO 22000-ը

ISO 22000-ը կիրառվում է գրեթե բոլոր երկրներում, սակայն առավել ակտիվ է հետևյալ տարածաշրջաններում.

Եվրոպա՝ Գերմանիա, Ֆրանսիա, Իտալիա, Իսպանիա, Լեհաստան, Նիդեռլանդներ
Ասիա՝ Չինաստան, Հնդկաստան, Ճապոնիա, Հարավային Կորեա, Թաիլանդ

Մերձավոր Արևելք՝ ԱՄԷ, Սաուդյան Արաբիա, Քաթար
Աֆրիկա՝ Եգիպտոս, Մարոկկո, Թունիս
Ամերիկա՝ ԱՄՆ, Կանադա, Մեքսիկա, Բրազիլիա

Ինչու է ISO 22000-ը կարևոր

- ✓ Ապահովում է սննդի անվտանգության համակարգված կառավարում
- ✓ Նվազեցնում է սննդային ռիսկերը և վտանգները
- ✓ Բարձրացնում է հաճախորդների և գործընկերների վստահությունը
- ✓ Հաճախ բավարարում է տեղական վերահսկիչ մարմինների պահանջները
- ✓ Հիմք է ավելի բարձր մակարդակի ստանդարտների համար (օր. FSSC 22000)
- ✓ Կիրառելի է սննդի ամբողջ շղթայում

Ինչ է ներառում ISO 22000-ը

1. Սննդի անվտանգության կառավարման համակարգ (FSMS)

ISO 22000-ը սահմանում է կառավարման համակարգի կառուցվածք, որը ներառում է՝

- ✓ Սննդի անվտանգության քաղաքականության սահմանում
- ✓ Ղեկավարության պատասխանատվություն և պարտավորություն
- ✓ Ռեսուրսների կառավարում
- ✓ Հաղորդակցություն սննդի մատակարարման շղթայում
- ✓ Շարունակական բարելավում (PDCA սկզբունք)

2. HACCP համակարգ (Hazard Analysis and Critical Control Points)

ISO 22000-ը ամբողջությամբ ինտեգրում է HACCP մոտեցումը՝

- ✓ Վտանգների նույնականացում (կենսաբանական, քիմիական, ֆիզիկական)
- ✓ Ռիսկերի գնահատում
- ✓ Կարևոր հսկիչ կետերի (CCP) սահմանում
- ✓ Օպերացիոն նախապայմանային ծրագրերի (OPRP) վերահսկում
- ✓ Մոնիթորինգ, ուղղիչ գործողություններ և վավերացում

3. Նախապայմանային ծրագրեր (PRPs)

- ✓ PRP-ները հանդիսանում են սննդի անվտանգության հիմքը և ներառում են՝
 - ✓ Արտադրական տարածքների հիգիենա
 - ✓ Սարքավորումների մաքրում և դեզինֆեկցիա
 - ✓ Զրամատակարարման անվտանգություն
 - ✓ Վնասատուների վերահսկում
 - ✓ Թափոնների կառավարում
 - ✓ Աշխատակիցների անձնական հիգիենա
 - ✓ Սարքավորումների տեխնիկական սպասարկում
- PRP-ները սահմանվում են կազմակերպության գործունեության բնույթին համապատասխան:

ISO 22000 աուդիտի ընթացքում գնահատվում է կազմակերպության սննդի անվտանգության կառավարման համակարգը և դրա արդյունավետ կիրառումը արտադրության բոլոր փուլերում: Սննդի անվտանգության կառավարման մասում ստուգվում են սննդի անվտանգության քաղաքականությունը, HACCP պլանը, ռիսկերի

գնահատման գործընթացը և կարևոր հսկիչ կետերի (CCP) ու օպերացիոն նախապայմանային ծրագրերի (OPRP) վերահսկումը:

Արտադրական և հիգիենիկ պայմանների բաժնում դիտարկվում են սանիտարական ծրագրերը, մաքրման և դեզինֆեկցիայի պլանները, ինչպես նաև վնասատուների վերահսկման միջոցառումները: Փաստաթղթավորման և կառավարման շրջանակում ստուգվում են աշխատանքային ընթացակարգերը և հրահանգները (SOP-եր), ներքին աուդիտների իրականացումը և ղեկավարության վերանայումը: Միաժամանակ գնահատվում է հետազօծելիության համակարգը, որը ներառում է հումքի և պատրաստի արտադրանքի հետազօծելիությունը և արտադրանքի հետկանչի (recall) պլանի առկայությունը և կիրառելիությունը:

Հիմնական փաստաթղթերի ցանկ

1. Կառավարում

- ✓ Մենդի անվտանգության քաղաքականություն
- ✓ ISO 22000 կառավարման ձեռնարկ
- ✓ HACCP ծրագիր

2. Արտադրություն և հիգիենա

- ✓ Մաքրման և սանիտարական գրանցամատյաններ
- ✓ Վնասատուների վերահսկման պայմանագրեր
- ✓ Սարքավորումների սպասարկման գրանցումներ

3. Անձնակազմ

- ✓ Ուսուցման և վերապատրաստման գրանցամատյաններ
- ✓ Անձնական հիգիենայի կանոնակարգեր
- ✓ Բժշկական զննության փաստաթղթեր

4. Մատակարարներ

- ✓ Մատակարարների գնահատում
- ✓ Հումքի տեխնիկական բնութագրեր

Սերտիֆիկացման ընթացակարգ

- ✓ I փուլ (Stage 1 Audit) - համակարգի պատրաստվածության գնահատում
- ✓ II փուլ (Stage 2 Audit) - ամբողջական սերտիֆիկացման աուդիտ
- ✓ Սերտիֆիկատի գործողության ժամկետ - 3 տարի
- ✓ Տարեկան վերահսկողական աուդիտ

Աուդիտի տևողություն և արժեք (մոտավոր)

- ✓ Փոքր կազմակերպություն - **1,000 - 2,500 USD**
- ✓ Միջին կազմակերպություն - **2,500 - 5,000 USD**
- ✓ Մեծ կազմակերպություն - **5,000 USD և ավելի**
(կախված արտադրության բարդությունից և ոլորտից)

Ովքեր կարող են իրականացնել ISO 22000 սերտիֆիկացում

Միայն հավատարմագրված սերտիֆիկացման մարմիններ՝

- **SGS** - <https://www.sgs.com>
- **Bureau Veritas** - <https://group.bureauveritas.com>
- **TÜV Rheinland** - <https://www.tuv.com/world/en/>

- Intertek - <https://www.intertek.com>
- DNV - <https://www.dnv.com>

Օգտակար հղումներ (ISO 22000)

- ISO - <https://www.iso.org>
- Global Food Safety Initiative - <https://mygfsi.com>
- ITC Standards Map – <https://standardsmap.org>

GOTS պահանջներ

GOTS (Global Organic Textile Standard)-ը համարվում է համաշխարհային ամենատարածված և վստահելի օրգանական տեքստիլի ստանդարտներից մեկը, որն կիրառվում է հագուստի, տեքստիլ արտադրանքի, լրացուցիչ նյութերի, կաշվի և տան տեքստիլի ոլորտներում: Այն ապահովում է, որ արտադրանքը պատրաստված է օրգանական հումքից և համապատասխանում է միջազգային էկոլոգիական, սոցիալական և անվտանգության չափանիշներին:

GOTS համակարգը մշակվել է Global Organic Textile Standard Association-ի կողմից և կիրառվում է 70-ից ավելի երկրներում:

GOTS պահանջարկն առավել պահանջված է հետևյալ ոլորտներում՝

- Տեքստիլ արտադրություն
- Հագուստի արտադրություն
- Տնային տեքստիլ (home textiles)
- Կաշվի և լրացուցիչ նյութերի արտադրություն
- Ներքնազգեստ, սպորտային հագուստ

GOTS սերտիֆիկացման առաջատար երկրներ

- Ասիա: Չինաստան, Հնդկաստան, Թուրքիա, Վիետնամ, Բանգլադեշ
- Եվրոպա: Գերմանիա, Իտալիա, Պորտուգալիա, Շվեյցարիա, Նիդեռլանդներ
- Ամերիկա: ԱՄՆ, Կանադա, Բրազիլիա
- Աֆրիկա: Եգիպտոս, Մարոկկո

Ամենաշատ պահանջվող շուկաներ՝

- Գերմանիա, Շվեյցարիա, Ավստրիա, Նիդեռլանդներ, Մեծ Բրիտանիա, ԱՄՆ, Ճապոնիա

Ինչու է GOTS-ը կարևոր, հատկապես տեքստիլ ոլորտում

- ✓ Ապահովում է արտադրանքի օրգանական բնույթը և անվտանգությունը սպառողի համար,

- ✓ Մեծացնում է արտահանման հնարավորությունները ԵՄ, ԱՄՆ և այլ միջազգային շուկաներ,
- ✓ Ավելացնում է վստահությունը միջազգային գնորդների և բրենդերի կողմից,
- ✓ Օգնում է համապատասխանել միջազգային էկոլոգիական և սոցիալական կանոնակարգերին:

GOTS համակարգի հիմնական տեսակները

GOTS սերտիֆիկացումը ներառում է՝

- ✓ **GOTS Product Certification (Ապրանքի սերտիֆիկացում)**

Վկայում է, որ արտադրանքը պատրաստված է նվազագույն 70% օրգանական հումքից և չի պարունակում վնասակար քիմիական նյութեր:

- ✓ **GOTS Certification for Processing Units (Մշակման և արտադրության սերտիֆիկացում)**

Գնահատում է գործարանի՝

- ✓ Օրգանական հումքի օգտագործման համապատասխանությունը,
- ✓ Քիմիական կառավարման համակարգը,
- ✓ Էներգիայի և ջրի արդյունավետ օգտագործումը,
- ✓ Աշխատավայրի առողջություն և անվտանգությունը,
- ✓ Սոցիալական պատասխանատվությունը:

Ինչ է ստուգվում GOTS սերտիֆիկացման ժամանակ

1. Քիմիական պահանջներ

- ✓ Զարգացող նյութերի սահմանային արժեքների համապատասխանություն
- ✓ Օրգանական նյութերի տոկոսային վերահսկում
- ✓ Ներկանյութերի և օգնանյութերի անվտանգություն

2. Արտադրական գործընթացներ

- ✓ Օրգանական հումքի կառավարում
- ✓ Թափոնների և արտանետումների վերահսկում
- ✓ Զրի մաքրման և էներգիայի օգտագործման համակարգեր
- ✓ Աշխատավայրի անվտանգություն

3. Սոցիալական պատասխանատվություն

- ✓ Աշխատանքային պայմաններ
- ✓ Աշխատաժամ և աշխատավարձ
- ✓ Առողջություն և անվտանգություն
- ✓ Ոչ-խտրականություն
- ✓ Երիտասարդների ու միգրանտների աշխատանք

Պահանջվող փաստաթղթերի հիմնական ցանկ

Ընդհանուր փաստաթղթեր.

- ✓ Գործարանի իրավաբանական փաստաթղթեր
- ✓ Արտադրական գործընթացների նկարագրություն
- ✓ Արտադրական տարածքների գծապատկերներ
- ✓ Օրգանական հումքի ցուցակ (Organic Input List)

Քիմիական նյութեր

- ✓ MSDS/SDS (Material Safety Data Sheets)
- ✓ Օրգանական նյութերի գնումների հաշիվ-ապրանքագրեր
- ✓ Պիտակավորման համապատասխանություն

Շրջակա միջավայր

- ✓ Զրի մաքրման համակարգի փաստաթղթեր
- ✓ Թափոնների կառավարման ծրագիր
- ✓ Էներգիայի և ջրի օգտագործման մոնիթորինգ

Աշխատավայրի առողջություն և անվտանգություն

- ✓ ԱՀԱ (H&S) քաղաքականություն
- ✓ Սարքավորումների ստուգման արձանագրություններ
- ✓ Արտակարգ իրավիճակների պլան
- ✓ PPE տրամադրման փաստաթղթեր
- ✓ Ուսուցումների արձանագրություն

Սոցիալական պահանջներ

- ✓ Աշխատողների պայմանագրեր
- ✓ Աշխատաժամի գրանցում
- ✓ Վճարման արձանագրություններ
- ✓ Կարգապահության կանոններ
- ✓ Գանձատների ու ահազանգերի կարգավորում

GOTS սերտիֆիկացման արժեք և տևողություն

Սերտիֆիկացում - 1 տարի (նախընտրելի է ամեն տարի թարմացնել)

Audit and Lab tests value - կախված արտադրանքի տեսակից և գործարանի չափից

Փոքր ընկերություններ՝ մոտ 1,500 - 4,000 EUR

Միջին արտադրամասեր՝ 4,000 - 8,000 EUR

Մեծ գործարաններ՝ 8,000 - 15,000 EUR

Սերտիֆիկացումն ընդգրկում է նաև լաբորատոր թեստեր

Ուլքեր կարող են իրականացնել GOTS սերտիֆիկացում

Միայն GOTS հավատարմագրված մարմիններ, օրինակ՝

Control Union (Նիդեռլանդներ) – <https://www.controlunion.com>

Ecocert (Ֆրանսիա) – <https://www.ecocert.com>

IMO (Շվեյցարիա) – <https://www.imo.ch>

Soil Association Certification (Մեծ Բրիտանիա) – <https://www.soilassociation.org>

SGS (Բազմազգ, միջազգային) – <https://www.sgs.com>

Օգտակար հղումներ

GOTS պաշտոնական կայք՝ <https://www.global-standard.org>

ITC Standards Map՝ <https://standardsmap.org>

GLOBALG.A.P. պահանջներ

GLOBALG.A.P.-ը գյուղատնտեսական արտադրության համաշխարհային ստանդարտ է, որը սահմանում է սննդի անվտանգության, շրջակա միջավայրի պահպանության, աշխատողների իրավունքների և արտադրանքի ծագման վերահսկման պահանջներ: **GLOBALG.A.P.**-ը կիրառվում է ավելի քան 135 երկրներում և հանդիսանում է հիմնական պայման մատակարարների համար, որոնք ցանկանում են արտահանել դեպի միջազգային շուկա:

GLOBALG.A.P. սերտիֆիկացումը պահանջվում է հետևյալ արտադրատեսակների համար.

թարմ միրգ ու բանջարեղեն, նասնապահական արտադրանք, աքվակուլտուրա, թարմ խոտաբույսեր, ծաղկային արտադրանք, հողագործական կուլտուրաներ և ցորեն, սերմեր ու տնկիներ:

GLOBALG.A.P. սերտիֆիկացման առաջատար երկրներ

Եվրոպա. Նիդեռլանդներ, Գերմանիա, Իսպանիա, Իտալիա, Ֆրանսիա

Ասիա. Թուրքիա, Չինաստան, Հնդկաստան, Վիետնամ

Աֆրիկա. Մարոկկո, Քենիա, Եգիպտոս

Ամերիկա. Չիլի, Մեքսիկա, Բրազիլիա, ԱՄՆ

Ամենաշատ պահանջվող շուկաները՝ Գերմանիա, Նիդեռլանդներ, Ֆրանսիա, Մեծ Բրիտանիա, Սկանդինավյան երկրներ, Ճապոնիա, ԱՄՆ և Կանադա:

Սրանք այն շուկաներն են, որտեղ **GLOBALG.A.P.**-ը համարվում է պարտադիր պահանջ մատակարարների համար:

Ինչու է **GLOBALG.A.P.-ը կարևոր**

- ✓ Ապահովում է սննդի անվտանգությունը և ռիսկերի նվազեցումը Ստեղծում է հնարավորություն մուտք գործելու ԵՄ և բարձր պահանջներ ունեցող միջազգային շուկաներ,
- ✓ Բարձրացնում է վստահությունը ներմուծողների և միջազգային առևտրային ցանցերի կողմից,
- ✓ Օգնում է կազմակերպել և արդյունավետ կառավարել գյուղատնտեսական արտադրության կառավարման համակարգը (Farm Management System), ներառելով արտադրական, ռիսկերի և ռեսուրսների վերահսկումը,
- ✓ Հեշտացնում է արտադրանքի ծագման և մատակարարման ամբողջ շղթայի վերահսկումը,
- ✓ Նվազեցնում է արտադրական կորուստները և ավելացնում արդյունավետությունը:

GLOBALG.A.P. տեսակները

1. **GLOBALG.A.P. Integrated Farm Assurance (IFA)** - հիմնական ստանդարտ

Ավելի քան գյուղատնտեսական արտադրության միավորի ամբողջական վերահսկում, ներառյալ՝

- ✓ Ռիսկերի կառավարում
 - ✓ Սննդի անվտանգություն
 - ✓ Քիմիական նյութերի կառավարում
 - ✓ Աշխատողների առողջություն և անվտանգություն
 - ✓ Շրջակա միջավայրի պահպանություն
2. GLOBALG.A.P. GRASP – սոցիալական մոդուլ
Վերահսկում է սոցիալական և աշխատավարձային պահանջները, մասնավորապես՝
- ✓ Աշխատավարձեր և աշխատաժամ
 - ✓ Աշխատողների իրավունքների պաշտպանություն
 - ✓ Գանգատների և բողոքարկման մեխանիզմներ
 - ✓ GRASP-ը կամավոր մոդուլ է, սակայն միջազգային սուպերմարկետների մեծ մասը այն պահանջում է:
3. CoC – Chain of Custody Certification
Վերահսկում է արտադրանքի ծագումն ու շարժը ամբողջ մատակարարման շղթայում, ներառյալ պահեստները, փաթեթավորման կետերը և առևտրային ընկերությունները:

Ինչ է ստուգվում GLOBALG.A.P.-ի audit-ի ժամանակ

Արտադրական պրոցես

- ✓ Հողօգտագործում և հիգիենա
- ✓ Ոռոգման ջրի որակ
- ✓ Սերմերի/թվիթների հավատարմագրում
- ✓ Արտադրանքի տարանջատում և մաքրություն

Քիմիական նյութեր

- ✓ Թունաքիմիկատների գրանցամատյանը
- ✓ Մնացորդների վերահսկողություն (MRL limits)
- ✓ Պահեստավորման անվտանգ պայմաններ
- ✓ Կիրառման ժամկետներ և անվտանգության ժամանակաշրջան

Շրջակա միջավայր

- ✓ Հողի պահպանություն
- ✓ Զրի ռացիոնալ օգտագործում
- ✓ Թափոնների կառավարում
- ✓ Կենսաբազմազանության պահպանություն

Աշխատավայրի առողջություն և անվտանգություն

- ✓ PPE (անձնապաշտպանիչ միջոցներ)
- ✓ Վերապատրաստումներ
- ✓ Արտակարգ իրավիճակի պլան
- ✓ Վթարների արձանագրում

Սոցիալական պահանջներ (GRASP)

- ✓ Աշխատողների պայմանագրեր

- ✓ Աշխատաժամի հաշվառում
- ✓ Վճարումներ
- ✓ Ոչ խտրականություն
- ✓ Միգրանտ աշխատողների իրավունքներ

**Պահանջվող փաստաթղթերի հիմնական ցանկ
Ընդհանուր փաստաթղթեր**

- ✓ Ֆերմայի իրավաբանական փաստաթղթեր
- ✓ Արտադրական պլան
- ✓ Հողատարածքի քարտեզ
- ✓ Սերմերի/տնկարանի փաստաթղթեր
- ✓ Ոռոգման ջրի թեստերի արդյունքներ

Քիմիական նյութեր

- ✓ Քիմիական նյութերի անվտանգության և կիրառման մասին փաստաթղթեր (MSDS/SDS)
- ✓ Քիմիական նյութերի մատյան
- ✓ Գնումների հաշիվ-ապրանքագրեր

Պահեստավորման կանոնակարգ

- ✓ Շրջակա միջավայր
- ✓ Ջրի օգտագործման գրացուցակ
- ✓ Թափոնների կառավարման ծրագիր
- ✓ Էներգիայի օգտագործման գրանցում

Աշխատավայրի անվտանգություն

- ✓ PPE տրամադրման արձանագրություններ
- ✓ Վերապատրաստումների գրանցամատյան
- ✓ Արտակարգ իրավիճակների պլան

GRASP սոցիալական փաստաթղթեր

- ✓ Աշխատավարձերի վճարման արձանագրություն
- ✓ Աշխատաժամի գրանցումներ
- ✓ Կարգապահական կանոնակարգ
- ✓ Գանգատների/հուշումների մեխանիզմ

GLOBALG.A.P. սերտիֆիկացման արժեք և տևողություն

Տևողություն. 1 տարի (անհրաժեշտ է տարեկան ստուգում)

Արժեքը կախված է գյուղատնտեսական արտադրության չափից, մշակվող տարածքից, մշակաբույսերի քանակից:

Մոտավոր արժեք.

- ✓ Փոքր ընկերություններ՝ 1,000 - 2,500 EUR
- ✓ Միջին արտադրամասեր՝ 2,500 - 5,000 EUR
- ✓ Մեծ գործարաններ՝ 5,000 - 12,000 EUR

Գումարը ներառում է՝ աուդիտ, փաստաթղթերի գնահատում, որոշ դեպքերում՝ լաբորատոր թեստեր:

Ովքեր կարող են իրականացնել GLOBALG.A.P. սերտիֆիկացում

Հավատարմագրված մարմիններ՝

Control Union – <https://www.controlunion.com>

SGS – <https://www.sgs.com>

TÜV Rheinland – <https://www.tuv.com>

Ecocert – <https://www.ecocert.com>

DNV GL – <https://www.dnv.com>

BioCert / Bio-inspecta – <https://www.bio-inspecta.ch>

Օգտակար հղումներ

GLOBALG.A.P. պաշտոնական կայք – <https://www.globalgap.org>

ITC Standards Map – <https://standardsmap.org>

BCI (Better Cotton) համապատասխանության պահանջներ

BCI-ը (Better Cotton Initiative / Better Cotton) բամբակի կայուն արտադրության միջազգային նախաձեռնություն է, որը նպատակ ունի բարելավել բամբակի արտադրության սոցիալական, բնապահպանական և տնտեսական պայմանները:

Այն կիրառվում է բամբակի արտադրության և տեքստիլ մատակարարման շղթայի տարբեր փուլերում և լայնորեն ընդունված է միջազգային բրենդների և մանրածախ ցանցերի կողմից:

BCI-ը հանդիսանում է կայուն բամբակի արտադրության ամենամեծ գլոբալ ծրագիրը և օգտագործվում է որպես կայուն մատակարարման շղթայի կառավարման կարևոր գործիք տեքստիլ ոլորտում:

Որտեղ է ամենաշատ կիրառվում BCI-ը

BCI ծրագիրը լայնորեն կիրառվում է բամբակ արտադրող երկրներում:

Ասիա - Հնդկաստան, Պակիստան, Չինաստան, Թուրքիա

Աֆրիկա - Մալի, Մոզամբիկ, Եգիպտոս

Ամերիկա - Բրազիլիա, ԱՄՆ

Եվրոպա (մատակարարման շղթա) - Իտալիա, Պորտուգալիա, Իսպանիա

Ինչու է BCI-ը կարևոր

- ✓ Նպաստում է կայուն գյուղատնտեսությանը
- ✓ Նվազեցնում է ջրի և քիմիական նյութերի օգտագործումը
- ✓ Պաշտպանում է աշխատողների իրավունքները
- ✓ Բարձրացնում է մատակարարման շղթայի թափանցիկությունը
- ✓ Հաճախ պահանջվում է միջազգային բրենդների կողմից
- ✓ Աջակցում է բամբակի արտադրությանը

Ինչ է ներառում BCI համակարգը

1. Բնապահպանական կառավարում

BCI-ը սահմանում է պահանջներ՝

- ✓ Ջրի արդյունավետ օգտագործման համար
- ✓ հողի պահպանման համար
- ✓ կենսաբազմազանության պաշտպանության համար

- ✓ թունաքիմիկատների պատասխանատու կիրառման համար

2. Սոցիալական պատասխանատվություն

- ✓ Աշխատողների իրավունքների պաշտպանություն
- ✓ Աշխատանքի անվտանգ պայմաններ
- ✓ Երեխաների աշխատանքի արգելում
- ✓ Պատշաճ աշխատանքային պայմաններ

3. Ֆերմերների կարողությունների զարգացում

- ✓ Ուսուցում կայուն գյուղատնտեսության վերաբերյալ
- ✓ Ռեսուրսների արդյունավետ կառավարում
- ✓ Արտադրողականության բարելավում

BCI գնահատման ընթացքում ստուգվում են բամբակի կայուն արտադրության հիմնական ոլորտները՝ գյուղատնտեսական պրակտիկան, սոցիալական պայմանները և փաստաթղթավորումը: Գյուղատնտեսական մասում գնահատվում է ջրի արդյունավետ օգտագործումը, պարարտանյութերի և թունաքիմիկատների պատասխանատու կառավարումը, ինչպես նաև հողի պահպանման և մշակման մեթոդները: Սոցիալական բաղադրիչում ուշադրություն է դարձվում աշխատանքային պայմաններին, առողջության և անվտանգության պահանջների պահպանմանը և աշխատողների իրավունքների ապահովմանը: Փաստաթղթավորման շրջանակում դիտարկվում են ուսուցման գրանցումները, արտադրության տվյալները և մատակարարման շղթայի վերաբերյալ գրառումները:

BCI ծրագրի իրականացման ընթացքում կարևոր են նաև համապատասխան փաստաթղթերը: Կառավարման մասում ներառվում են կայուն արտադրության քաղաքականությունը և գյուղատնտեսական կառավարման գրառումները: Արտադրության բաժնում դիտարկվում են ջրի օգտագործման տվյալները, քիմիական նյութերի կիրառման գրանցումները և բերքի արտադրության տվյալները: Անձնակազմի մասում ստուգվում են ուսուցման գրանցամատյանները և անվտանգության հրահանգները:

Գնահատման գործընթացը սովորաբար ներառում է նախնական գնահատում, դաշտային ստուգում, համապատասխանության հաստատում և պարբերական մոնիթորինգ՝ ապահովելու Better Cotton ծրագրի պահանջների շարունակական իրականացումը:

BCI-ը սերտիֆիկատ չի տրամադրում արտադրողներին դասական ISO ձևաչափով, այլ ապահովում է լիցենզավորում և համապատասխանության հաստատում ծրագրի շրջանակում:

Գնահատման տևողություն և արժեք (մոտավոր)

Better Cotton (BCI) ծրագրի իրականացման ծախսերը կախված են ծրագրի ծավալից, ֆերմերների թվից, տարածաշրջանից և իրականացման գործընկեր կազմակերպության մոդելից:

- ✓ Փոքր արտադրողների խումբ - մոտ 1,000-3,000 USD տարեկան
- ✓ Միջին արտադրողների խումբ - մոտ 3,000-8,000 USD տարեկան
- ✓ Մեծ կամ բազմատարածքային ծրագիր - 8,000 USD և ավելի տարեկան

Գնահատման և մոնիթորինգի գործընթացը սովորաբար իրականացվում է արտադրական սեզոնի ընթացքում և ներառում է դաշտային ստուգումներ, ուսուցման ծրագրեր և համապատասխանության գնահատում:

Ովքեր կարող են իրականացնել Better Cotton (BCI) գնահատում

Better Cotton ծրագրի համապատասխանության գնահատումն իրականացվում է ծրագրի կողմից ճանաչված գործընկերների և անկախ գնահատողների միջոցով:

Better Cotton Programme Partners - տեղական կամ միջազգային կազմակերպություններ, որոնք իրականացնում են ֆերմերների ուսուցում, մոնիթորինգ և ծրագրի իրականացում՝ Better Cotton մեթոդաբանության համաձայն:

Հավատարմագրված երրորդ կողմի աուդիտորներ - անկախ կազմակերպություններ, որոնք ստուգում են համապատասխանությունը Better Cotton պահանջներին և ապահովման գործընթացին:

Գյուղատնտեսական ծրագրերի իրականացնող կազմակերպություններ - կոոպերատիվներ, խորհրդատվական կենտրոններ և զարգացման ծրագրեր իրականացնող կառույցներ, որոնք աջակցում են ֆերմերներին Better Cotton պահանջների ներդրման գործընթացում:

Օգտակար հղումներ

Better Cotton - <https://bettercotton.org>

Better Cotton Standard System - <https://bettercotton.org/what-we-do/our-standard/>

Better Cotton Assurance Programme - <https://bettercotton.org/what-we-do/assurance/>

ITC Standards Map - <https://standardsmap.org>

BSCI (Business Social Compliance Initiative) պահանջներ

BSCI-ը միջազգային սոցիալական համապատասխանության ստանդարտ է, մշակված Amfori կազմակերպության կողմից, որն օգնում է ընկերություններին պահպանել աշխատողների իրավունքները, ապահովել անվտանգ աշխատանքային պայմաններ և պահպանել սոցիալական պատասխանատվության միջազգային չափանիշները: Այն հատկապես պահանջված է միջազգային առևտրային ցանցերի կողմից:

BSCI սերտիֆիկացման ոլորտներ

- ✓ Հազուստ և տեքստիլ արտադրություն
- ✓ Կոշիկեղեն և աքսեսուարներ
- ✓ Խաղալիքներ և սպառողական ապրանքներ
- ✓ Գյուղատնտեսական և սննդային արտադրություն
- ✓ Էլեկտրոնիկա (ոչ բարդ սարքեր)
- ✓ Պահեստավորում և փաթեթավորում

BSCI առաջատար երկրներ

Ասիա: Թուրքիա, Չինաստան, Հնդկաստան, Բանգլադեշ, Վիետնամ
Եվրոպա: Բուլղարիա, Ռումինիա, Պորտուգալիա, Իտալիա, Սերբիա

Աֆրիկա: Թունիս, Մարոկկո, Եգիպտոս

Ամերիկա: Մեքսիկա, Բրազիլիա

Ամենաշատ պահանջվող շուկաներ

Գերմանիա, Ֆրանսիա, Իտալիա, Իսպանիա, Նիդեռլանդներ, Դանիա, Մեծ Բրիտանիա

Սրանք այն շուկաներն են, որտեղ BSCI սերտիֆիկացումը համարվում է պարտադիր պահանջ ընկերությունների համար:

Ինչու է BSCI կարևոր

- ✓ Ապահովում է աշխատողների իրավունքների պաշտպանություն և նվազեցնում ռիսկերը,
- ✓ Բարձրացնում է մատակարարի վստահելիությունը միջազգային ընկերությունների և առևտրային ցանցերի կողմից,
- ✓ Օգնում է կազմակերպել սոցիալական կառավարման համակարգ (Social Management System),
- ✓ Ապահովում է աշխատանքի անվտանգություն և առողջապահական ստանդարտների պահպանում,
- ✓ Կրճատում է աշխատավայրում կոնֆլիկտները և բարելավում արտադրական գործընթացների արդյունավետությունը:

BSCI audit / աուդիտի հիմնական ուղղություններ

1. Աշխատավարձ և աշխատաժամ

Աշխատավարձերի համապատասխանություն նվազագույն աշխատավարձին Աշխատաժամի սահմանաչափերի պահպանում (առավելագույնը 60 ժամ/շաբաթ)

Արձակուրդների և հանգստի օրերի ապահովում

2. Աշխատողների իրավունքներ

Ոչ հարկադիր աշխատանք

Երեխաների աշխատանքի արգելք

Աշխատավայրում խտրականության արգելք

Միգրանտների և երիտասարդների աշխատանքի վերահսկում

Գանգատների և բողոքների կարգավորման համակարգ

3. Աշխատավայրի առողջություն և անվտանգություն

Արտակարգ իրավիճակների պլան

PPE (անձնային պաշտպանիչ միջոցներ)

Սարքավորումների տեխնիկական ստուգումներ

Տարածքի անվտանգություն, լուսավորություն, օդափոխություն

4. Սոցիալական կառավարման գործընթացներ

Աշխատողների պայմանագրերի առկայություն

Աշխատաժամի և վճարումների գրանցումներ

Կարգապահության կանոններ

Միգրանտ և երիտասարդ աշխատողների հատուկ քաղաքականություն

Պահանջվող հիմնական փաստաթղթեր

Ընդհանուր փաստաթղթեր

- ✓ Գործարանի իրավաբանական փաստաթղթեր
- ✓ Աշխատանքային ներքին կանոնակարգ
- ✓ Աշխատողների ցուցակ և պայմանագրեր
- ✓ Աշխատաժամի և աշխատավարձի գրանցումներ

Աշխատավայրի առողջություն և անվտանգություն

- ✓ PPE տրամադրման փաստաթղթեր
- ✓ Արտակարգ իրավիճակների ուսուցումների արձանագրություններ
- ✓ Սարքավորումների ստուգման արձանագրություններ
- ✓ Տարածքի անվտանգության գծանկարներ

Սոցիալական պատասխանատվություն

- ✓ Աշխատողների իրավունքների պահպանության փաստաթղթեր
- ✓ Գանգատների և բողոքների կառավարման մեխանիզմ
Ներառականության և խտրականության արգելքի քաղաքականություն

BSCI սերտիֆիկացման տեսակները

1.BSCI Full Audit - Գործարանի սոցիալական համապատասխանության ամբողջական ստուգում

- ✓ Աշխատավարձ և աշխատաժամ
- ✓ Աշխատողների իրավունքներ
- ✓ Աշխատավայրի առողջություն և անվտանգություն
- ✓ Սոցիալական կառավարման համակարգ

2.BSCI Follow-up Audit - Նախորդ աուդիտից հետո ուղղումներին հետևող ստուգում

3.BSCI Desk Review - Փաստաթղթային վերլուծություն՝ առանց աուդիտի (հիմնականում փոքր արտադրամասերի համար կամ նախնական գնահատման համար)

BSCI սերտիֆիկացման արժեք և տևողություն

Տևողությունը՝ 2 տարի

Միջին արժեքներ՝

Փոքր արտադրամասեր՝ 1,500 - 3,000 EUR

Միջին արտադրամասեր՝ 3,000 - 5,000 EUR

Մեծ արտադրամասեր՝ 5,000 - 8,000 EUR

Գումարը ներառում է՝ աուդիտ, փաստաթղթերի գնահատում և որոշ դեպքերում՝ լաբորատոր թեստեր:

Ովքեր կարող են իրականացնել BSCI սերտիֆիկացում

Միայն Amfori հավատարմագրված մարմիններ, օրինակ՝

SGS - <https://www.sgs.com>
TÜV Rheinland - <https://www.tuv.com>
Intertek - <https://www.intertek.com>
Bureau Veritas - <https://www.bureauveritas.com>
UL - <https://www.ul.com>
Control Union - <https://www.controlunion.com>

Օգտակար հղումներ

BSCI պաշտոնական կայք- <https://www.amfori.org>
ITC Standards Map - <https://standardsmap.org>

WRAP սերտիֆիկացման պահանջներ

WRAP (Worldwide Responsible Accredited Production) միջազգային սոցիալական համապատասխանության սերտիֆիկացման ծրագիր է, որը նախատեսված է արտադրական կազմակերպությունների՝ հատկապես տեքստիլի, հագուստի, կոշիկի և թեթև արդյունաբերության ոլորտներում աշխատանքային, էթիկական և անվտանգության պահանջների համապատասխանությունը գնահատելու համար: WRAP-ը լայնորեն կիրառվում է գլոբալ մատակարարման շղթաներում և հաճախ պահանջվում է միջազգային բրենդների և գնորդների կողմից: Ծրագիրը հիմնված է միջազգային աշխատանքային ստանդարտների և բիզնես էթիկայի սկզբունքների վրա:

Որտե՞ղ է ամենաշատ կիրառվում WRAP-ը

WRAP սերտիֆիկացումը հատկապես տարածված է արտադրական կենտրոններում:

Ասիա - Չինաստան, Բանգլադեշ, Վիետնամ, Հնդկաստան, Պակիստան, Կամբոջա

Եվրոպա - Թուրքիա, Բուլղարիա, Ռումինիա, Իտալիա, Պորտուգալիա

Աֆրիկա - Եգիպտոս, Եթովպիա

Ամերիկա - Մեքսիկա, Հոնդուրաս, Գվատեմալա, ԱՄՆ

Ինչու է WRAP-ը կարևոր

- ✓ Ապահովում է աշխատանքային և էթիկական ստանդարտների պահպանումը
- ✓ Բարձրացնում է միջազգային գնորդների վստահությունը
- ✓ Հաճախ պահանջվում է հագուստի և տեքստիլի բրենդների կողմից
- ✓ Նվազեցնում է սոցիալական և իրավական ռիսկերը

- ✓ Ապահովում է մատակարարման շղթայի թափանցիկությունը

Ինչ է ներառում WRAP-ը

WRAP-ը հիմնված է 12 սկզբունքների վրա, որոնք վերաբերում են արտադրական կազմակերպությունների սոցիալական պատասխանատվությանը:

WRAP-ի հիմնական սկզբունքներ

- ✓ Օրենքների և աշխատանքային կանոնների պահպանում
- ✓ Ստիպողական աշխատանքի արգելում
- ✓ Երեխաների աշխատանքի արգելում
- ✓ Խտրականության արգելում
- ✓ Աշխատավարձ և արտոնություններ
- ✓ Աշխատաժամի կարգավորում
- ✓ Առողջություն և անվտանգություն
- ✓ Միավորման ազատություն
- ✓ Շրջակա միջավայրի պաշտպանություն
- ✓ Մաքսային համապատասխանություն
- ✓ Անվտանգություն
- ✓ Բիզնես էթիկա

WRAP աուդիտի ընթացքում գնահատվում է արտադրական կազմակերպության համապատասխանությունը սոցիալական, աշխատանքային, անվտանգության և բնապահպանական պահանջներին: Աշխատանքային պայմանների մասում ստուգվում են աշխատողների պայմանագրերը, աշխատավարձերի գրանցումները և աշխատանքային ժամերի հաշվառման համակարգը: Աշխատավայրի անվտանգության բաժնում ուշադրություն է դարձվում անվտանգության միջոցառումների կիրառմանը, արտակարգ իրավիճակների պլանների առկայությանը և սարքավորումների անվտանգ շահագործմանը:

Կառավարման և էթիկայի շրջանակում դիտարկվում են կազմակերպության ներքին քաղաքականությունները, բողոքների կառավարման մեխանիզմները և սոցիալական համապատասխանության վերաբերյալ փաստաթղթերը: Միաժամանակ գնահատվում է նաև շրջակա միջավայրի կառավարումը, ներառյալ թափոնների և քիմիական նյութերի կառավարումը:

Հիմնական փաստաթղթերի ցանկ

1. Կառավարում

- ✓ Սոցիալական պատասխանատվության քաղաքականություն
- ✓ Կազմակերպչական կառուցվածք

2. Աշխատանքային հարաբերություններ

- ✓ Աշխատողների պայմանագրեր
- ✓ Աշխատավարձի գրանցամատյաններ
- ✓ Աշխատաժամի հաշվառման գրանցումներ

3. Առողջություն և անվտանգություն

- ✓ Անվտանգության հրահանգներ
- ✓ Հրշեջ անվտանգության գրանցումներ
- ✓ PPE տրամադրման գրանցումներ

Սերտիֆիկացման ընթացակարգ

- ✓ Նախնական գնահատում (pre-audit)
- ✓ Արտաքին աուդիտ
- ✓ Ուղղիչ գործողությունների իրականացում
- ✓ Սերտիֆիկատի տրամադրում

WRAP սերտիֆիկատները սովորաբար տրամադրվում են **6 ամիս, 1 տարի կամ 2 տարի ժամկետով**, կախված համապատասխանության մակարդակից:

Աուդիտի տևողություն և արժեք (մոտավոր)

Փոքր արտադրություն - 1,000-2,000 USD

Միջին արտադրություն - 2,000-4,000 USD

Մեծ արտադրություն - 4,000 USD և ավելի

Ովքեր կարող են իրականացնել WRAP աուդիտ

WRAP հավատարմագրված աուդիտորական կազմակերպություններ՝

- SGS - <https://www.sgs.com>
- Bureau Veritas - <https://group.bureauveritas.com>
- Intertek - <https://www.intertek.com>
- TÜV Rheinland - <https://www.tuv.com>

Օգտակար հղումներ

WRAP - <https://wrapcompliance.org>

ITC Standards Map - <https://standardsmap.org>

«Social Accountability 8000» (SA8000) հիմնական պահանջներ

SA8000 (Social Accountability 8000)-ը միջազգային ճանաչված սոցիալական պատասխանատվության ստանդարտ է, որը սահմանում է աշխատողների իրավունքների պաշտպանության, աշխատանքային պայմանների և էթիկական կառավարման պահանջները: Ստանդարտը հիմնված է ՄԱԿ-ի մարդու իրավունքների հռչակագրի, ILO կոնվենցիաների և ազգային աշխատանքային օրենսդրության վրա: SA8000-ը մշակվել է Social Accountability International (SAI) կազմակերպության կողմից և կիրառվում է աշխարհի տարբեր երկրներում՝ արտադրության, ծառայությունների և մատակարարման շղթաների ոլորտներում:

SA8000-ի կիրառման ոլորտները

SA8000 ստանդարտը կիրառելի է գրեթե բոլոր ոլորտներում՝

- Տեքստիլ և հագուստի արտադրություն

- Թեթև և ծանր արդյունաբերություն
- Գյուղատնտեսություն և սննդի վերամշակում
- Ծառայությունների ոլորտ
- Լոգիստիկա և առևտուր

SA8000-ի հիմնական նպատակները

- ✓ Ապահովել աշխատողների մարդու հիմնարար իրավունքները,
- ✓ Կանխել երեխաների և հարկադիր աշխատանքը,
- ✓ Բարելավել աշխատանքային պայմաններն ու անվտանգությունը,
- ✓ Խթանել արդար աշխատավարձը և կարգավորված աշխատաժամը,
- ✓ Բարձրացնել ընկերության վստահելիությունը միջազգային գործընկերների մոտ,
- ✓ Նպաստել պատասխանատու և կայուն բիզնես վարքագծին:

SA8000 ստանդարտի հիմնական պահանջները

1. Երեխաների աշխատանքի արգելք

- ✓ Արգելվում է երեխաների աշխատանքը,
- ✓ Պահանջվում է տարիքի հաստատման փաստաթղթավորում,
- ✓ Երիտասարդ աշխատողների համար սահմանվում են հատուկ պաշտպանիչ պայմաններ,
- ✓ Վերականգնողական քաղաքականություն՝ խախտումների դեպքում:

2. Հարկադիր և պարտադրված աշխատանքի բացառում

- ✓ Աշխատանքը պետք է լինի կամավոր,
- ✓ Արգելվում է փաստաթղթերի կամ աշխատավարձի պահումը,
- ✓ Աշխատակիցը ունի ազատորեն աշխատանքը դադարեցնելու իրավունք:

3. Աշխատավայրի առողջություն և անվտանգություն

- ✓ Աշխատավայրի ռիսկերի գնահատում,
- ✓ Առողջ և անվտանգ աշխատանքային միջավայր,
- ✓ PPE տրամադրում,
- ✓ Արտակարգ իրավիճակների պլան,
- ✓ Աշխատողների պարբերական ուսուցում:

4. Միավորումների ազատություն և կոլեկտիվ բանակցություններ

- ✓ Աշխատողների իրավունք միավորվելու,
- ✓ Կոլեկտիվ բանակցությունների իրավունք,
- ✓ Այլընտրանքային ներկայացուցչական մեխանիզմներ՝ օրենքով սահմանափակման դեպքում:

5. Խտրականության բացառում

- ✓ Ոչ խտրականություն աշխատանքի ընդունման,
- ✓ Վարձատրության և առաջխաղացման ընթացքում,
- ✓ Հավասար հնարավորություններ բոլորի համար՝ անկախ սեռից, տարիքից, ազգային պատկանելությունից և այլն:

6. Կարգապահական պրակտիկա

- ✓ Արգելվում է ֆիզիկական կամ հոգեբանական պատիժը,
- ✓ Արգելվում է նվաստացնող վերաբերմունքը,

- ✓ Կարգապահական միջոցները պետք է լինեն օրինական և փաստաթղթավորված:

7. Աշխատաժամ

- ✓ Աշխատաժամը պետք է համապատասխանի օրենքին,
- ✓ Սովորաբար՝ առավելագույնը 48 ժամ շաբաթական,
- ✓ Արտաժամյա աշխատանքը՝ կամավոր և սահմանափակ,
- ✓ Պարտադիր հանգստի օրեր:

8. Վարձատրություն

- ✓ Աշխատավարձը պետք է լինի ոչ պակաս, քան օրենքով սահմանված նվազագույնը,
- ✓ Ժամանակին վճարում,
- ✓ Թափանցիկ հաշվարկներ,
- ✓ Արգելվում են ոչ օրինական պահումներ:

9. Կառավարման համակարգ

- ✓ Սոցիալական պատասխանատվության քաղաքականություն,
- ✓ Ներքին մոնիթորինգ և աուդիտ,
- ✓ Աշխատակիցների իրազեկում և ուսուցում,
- ✓ Գանգատների և ահազանգման մեխանիզմ,
- ✓ Մատակարարների վերահսկում SA8000 պահանջների շրջանակում:

SA8000 սերտիֆիկացման ժամանակ պահանջվող հիմնական փաստաթղթեր

- ✓ Իրավաբանական գրանցման փաստաթղթեր
- ✓ Սոցիալական քաղաքականություն
- ✓ Կառավարման ընթացակարգեր

Աշխատանքային հարաբերություններ

- ✓ Աշխատանքային պայմանագրեր
- ✓ Աշխատաժամի հաշվառում
- ✓ Վճարային հաշվետվություններ

Աշխատավայրի անվտանգություն

- ✓ ԱՀԱ քաղաքականություն
- ✓ Ռիսկերի գնահատում
- ✓ Արտակարգ իրավիճակների պլան
- ✓ PPE տրամադրման փաստաթղթեր
- ✓ Ուսուցումների արձանագրություններ

Սոցիալական վերահսկում

- ✓ Գանգատների մատյան
- ✓ Կարգապահական կանոններ
- ✓ Ներքին աուդիտի արձանագրություններ

SA8000 սերտիֆիկացման տևողություն և արժեք

Սերտիֆիկացում՝ 3 տարի,

Տարեկան վերահսկողական աուդիտներ:

Մոտավոր արժեքներ (կախված ոլորտից և աշխատակիցների քանակից

Փոքր կազմակերպություններ՝ 2,000 - 5,000 EUR

Միջին կազմակերպություններ՝ 5,000 - 10,000 EUR

Մեծ ընկերություններ՝ 10,000 EUR-ից բարձր

SA8000 հավատարմագրված սերտիֆիկացման մարմիններ

- ✓ SGS
<https://sgs.com/sa8000>
- ✓ Bureau Veritas
- ✓ TÜV
- ✓ DNV
- ✓ RINA
- ✓ **SGS – SA8000 Certification**
<https://www.sgs.com/en-us/services/sa8000-certification-social-accountability>
SGS provides SA8000 social accountability certification services. [SGSCorp](#)
- ✓ **Bureau Veritas – SA8000 Certification**
<https://certification.bureauveritas.com/sa8000-certification-process>
Bureau Veritas's official SA8000 certification process page. [Bureau Veritas Certification](#)
- ✓ **3. TÜV Rheinland – SA8000 Certification**
🌐 <https://www.tuv.com/usa/en/sa-8000-certification.html>
Official TÜV Rheinland page for SA8000 certification services. [TÜV Rheinland](#)
- ✓ **4. DNV – SA8000 (Social Accountability Management)**
🌐 <https://www.dnv.us/services/sa8000-social-accountability-management-4363/>
DNV's site for SA8000 certification and social accountability services. [DNV](#)
- ✓ **5. RINA – SA8000 Certification**
- ✓ <https://www.rina.org/en/social-accountability-sa-8000>

Օգտակար հղումներ

Social Accountability International (SAI)՝ <https://www.sa-intl.org>

ITC Standards Map՝ <https://standardsmap.org>

HACCP համակարգի պահանջներ

HACCP-ը (Hazard Analysis and Critical Control Points) սննդի անվտանգության կառավարման կանխարգելիչ համակարգ է, որի նպատակն է նույնականացնել, գնահատել և վերահսկել սննդի անվտանգության վրա ազդող վտանգները արտադրության ամբողջ գործընթացում՝ հումքի ընդունումից մինչև վերջնական արտադրանքի սպառում:

HACCP համակարգը լայնորեն կիրառվում է Եվրոպայում, Ասիայում, Մերձավոր Արևելքում, Աֆրիկայում և Ամերիկայում և շատ երկրներում հանդիսանում է

օրենսդրորեն պարտադիր պահանջ սննդի արտադրությամբ, վերամշակմամբ, պահեստավորմամբ և սննդի շրջանառությամբ զբաղվող կազմակերպությունների համար:

Որտե՞ղ է ամենաշատ կիրառվում HACCP-ը

HACCP համակարգը կիրառվում է գրեթե բոլոր երկրներում՝ որպես սննդի անվտանգության նվազագույն հիմք:

Եվրոպա՝ ԵՄ բոլոր երկրներ

Ասիա՝ Չինաստան, Հնդկաստան, Ճապոնիա, Թաիլանդ, Վիետնամ

Մերձավոր Արևելք՝ ԱՄԷ, Սաուդյան Արաբիա

Աֆրիկա՝ Եգիպտոս, Մարոկկո

Ամերիկա՝ ԱՄՆ, Կանադա, Բրազիլիա, Մեքսիկա

Ինչու է HACCP-ը կարևոր

- Կանխարգելում է սննդի անվտանգության ռիսկերը
 - Պաշտպանում է սպառողների առողջությունը
 - Պարտադիր է սննդի ոլորտի կազմակերպությունների մեծ մասի համար
 - Հիմք է հանդիսանում ISO 22000 և FSSC 22000 համակարգերի համար
- Բարձրացնում է վերահսկող մարմինների և գնորդների վստահությունը

Ինչ է ներառում HACCP համակարգը

HACCP-ը հիմնված է 7 հիմնական սկզբունքի վրա, որոնք միասին ապահովում են սննդի անվտանգության արդյունավետ կառավարում:

1. Վտանգների վերլուծություն

Կենսաբանական, քիմիական և ֆիզիկական վտանգների նույնականացում արտադրության բոլոր փուլերում:

2. Կարևոր հսկիչ կետերի (CCP) սահմանում

Այն փուլերի որոշում, որտեղ վերահսկումը անհրաժեշտ է վտանգը կանխելու կամ նվազեցնելու համար:

3. Կրիտիկական սահմանների սահմանում

Յուրաքանչյուր CCP-ի համար սահմանվում են թույլատրելի սահմաններ (ջերմաստիճան, ժամանակ, pH և այլն):

4. Մոնիթորինգի համակարգ

Շարունակական կամ պարբերական վերահսկում՝ համոզվելու համար, որ CCP-ները գտնվում են սահմանված շրջանակում:

5. Ուղղիչ գործողություններ

Գործողություններ, որոնք կիրառվում են կրիտիկական սահմանների խախտման դեպքում:

6. Վավերացում

Համակարգի արդյունավետության հաստատում (լաբորատոր փորձարկումներ, աուդիտներ և այլն):

7. Փաստաթղթավորում և գրանցումներ

Բոլոր գործընթացների, վերահսկման և գործողությունների գրավոր արձանագրում:

Ինչ է ստուգվում HACCP աուդիտի ընթացքում

1. Մենդի անվտանգության կառավարում
 - HACCP պլան
 - Վտանգների վերլուծություն
 - CCP-ների սահմանում և վերահսկում
2. Արտադրական հիգիենա
 - Սանիտարահիգիենիկ պայմաններ
 - Մաքրման և դեզինֆեկցիայի ծրագրեր
 - Վնասատուների վերահսկում
3. Փաստաթղթավորում
 - Գրանցամատյաններ
 - Մոնիթորինգի արձանագրություններ
 - Ուղղիչ գործողությունների գրառումներ
4. Անձնակազմ
 - Աշխատակիցների ուսուցում HACCP-ի վերաբերյալ
 - Անձնական հիգիենայի պահպանում

Հիմնական փաստաթղթերի ցանկ (HACCP)

1. Կառավարման փաստաթղթեր
 - HACCP քաղաքականություն
 - HACCP ծրագիր
 - Արտադրանքի և տեխնոլոգիական հոսքի նկարագրություն
2. Վտանգների վերահսկում
 - Վտանգների վերլուծության աղյուսակներ
 - CCP-ների վերահսկման գրանցամատյաններ
 - Կրիտիկական սահմանների սահմանումներ
3. Արտադրություն և հիգիենա
 - Մաքրման և սանիտարական աշխատանքների գրանցամատյաններ
 - Վնասատուների դեմ պայքարի գրառումներ
 - Սարքավորումների սպասարկման գրանցամատյաններ
4. Անձնակազմ
 - HACCP ուսուցման վկայականներ
 - Անձնական հիգիենայի հրահանգներ

HACCP համակարգի ներդրման և աուդիտի ընթացակարգ

- Նախնական գնահատում (Gap analysis / pre-audit)
 - HACCP համակարգի մշակում և ներդրում
 - Ներքին աուդիտ
 - Արտաքին աուդիտ (եթե պահանջվում է վերահսկող մարմնի կամ գնորդի կողմից)
- HACCP համակարգը սերտիֆիկատ չի տալիս, սակայն դրա պատշաճ կիրառումը հաստատվում է աուդիտի կամ ստուգման միջոցով:

Աուդիտի տևողություն և արժեք (մոտավոր)

- Փոքր արտադրություն - 800 - 1,500 USD
 - Միջին արտադրություն - 1,500 - 3,000 USD
 - Մեծ արտադրություն - 3,000 USD և ավելի
- (կախված արտադրանքի տեսակից և բարդությունից)

Ովքեր կարող են իրականացնել HACCP աուդիտ

- Պետական վերահսկող մարմիններ
- Հավատարմագրված աուդիտորական և խորհրդատվական կազմակերպություններ
- Միջազգային սերտիֆիկացման մարմիններ (ISO / FSSC համակարգերի շրջանակում)

Ովքեր կարող են իրականացնել HACCP սերտիֆիկացում

- **SGS** – <https://www.sgs.com>
- **Bureau Veritas** – <https://group.bureauveritas.com>
- **TÜV Rheinland** – <https://www.tuv.com/world/en/>
- **Intertek** – <https://www.intertek.com>
- **DNV** – <https://www.dnv.com>
- **RINA** – <https://www.rina.org>

Օգտակար հղումներ

- Codex Alimentarius – <https://www.fao.org/fao-who-codexalimentarius>
- ISO 22000 – <https://www.iso.org>
- ITC Standards Map – <https://standardsmap.org>

FSSC 22000

FSSC 22000 սերտիֆիկացման պահանջներ

FSSC 22000-ը (Food Safety System Certification) սննդի անվտանգության կառավարման միջազգային ճանաչում ունեցող սերտիֆիկացման համակարգ է, որը լայնորեն կիրառվում է Եվրոպայում, Ասիայում, Մերձավոր Արևելքում, Աֆրիկայում և Ամերիկայում: Այն հատկապես պահանջվում է միջազգային գնորդների, սուպերմարկետների ցանցերի և սննդի գլոբալ մատակարարման շղթաներում:

FSSC 22000-ը հիմնված է ISO 22000 ստանդարտի վրա և ճանաչված է GFSI-ի (Global Food Safety Initiative) կողմից, ինչը այն դարձնում է միջազգային վստահելի և փոխճանաչելի սերտիֆիկատ:

Այն մշակվել և կառավարվում է Foundation FSSC կազմակերպության կողմից:

Որտե՞ղ է ամենաշատ կիրառվում FSSC 22000-ը

Առաջատար կիրառման երկրներն են.

Եվրոպա՝ Նիդեռլանդներ, Գերմանիա, Ֆրանսիա, Իտալիա, Իսպանիա, Լեհաստան, Ասիա՝ Չինաստան, Ճապոնիա, Հնդկաստան, Թաիլանդ, Վիետնամ
Մերձավոր Արևելք՝ ԱՄԷ, Սաուդյան Արաբիա
Աֆրիկա՝ Եգիպտոս, Մարոկկո
Ամերիկա՝ ԱՄՆ, Կանադա, Բրազիլիա, Մեքսիկա

Ինչու է FSSC 22000-ը կարևոր

- ✓ Ապահովում է սննդի անվտանգության բարձր մակարդակ
- ✓ Բարձրացնում է գնորդների և միջազգային գործընկերների վստահությունը
- ✓ Հաճախ պարտադիր է արտահանման համար
- ✓ Փոխարինում է մի քանի այլ սննդային աուդիտների
- ✓ Համապատասխանում է միջազգային մանրածախ ցանցերի պահանջներին

Ինչ է ներառում FSSC 22000-ը

1. ISO 22000 - Սննդի անվտանգության կառավարման համակարգ

ISO 22000-ը սահմանում է սննդի անվտանգության կառավարման համակարգի կառուցվածքը և պահանջները: Այն ներառում է՝

- սննդի անվտանգության քաղաքականության սահմանում,
- վտանգների վերլուծություն և ռիսկերի գնահատում (HACCP),
- կարևոր հսկիչ կետերի (CCP) և օպերացիոն նախապայմանային ծրագրերի (OPRP) վերահսկում,
- կառավարման պատասխանատվություն և շարունակական բարելավում:

Այս բաղադրիչը ապահովում է, որ կազմակերպությունը համակարգված և վերահսկելի կերպով կառավարի սննդի անվտանգության ռիսկերը:

2. PRPs - Նախապայմանային ծրագրեր (Pre-Requisite Programs)

PRP-ները սահմանում են այն հիմնական հիգիենիկ և տեխնիկական պայմանները, որոնք անհրաժեշտ են անվտանգ սննդի արտադրության համար:

Դրանք ներառում են համապատասխան միջազգային ստանդարտներ՝

ISO/TS 22002-1 - վերաբերում է սննդի արտադրությանը և սահմանում է պահանջներ՝ արտադրական տարածքների հիգիենայի, սարքավորումների մաքրման, վնասատուների վերահսկման, ջրամատակարարման, թափոնների կառավարման և աշխատակիցների հիգիենայի վերաբերյալ:

ISO/TS 22002-4 - վերաբերում է սննդային փաթեթավորման արտադրությանը և ներառում է պահանջներ՝ փաթեթավորման նյութերի անվտանգության, մաքուր արտադրական միջավայրի, սարքավորումների սպասարկման և աղտոտման կանխարգելման վերաբերյալ:

PRP-ները հանդիսանում են HACCP համակարգի հիմքը:

3. Լրացուցիչ FSSC 22000 պահանջներ

Այս պահանջները հատուկ մշակված են FSSC 22000-ի շրջանակում և ուղղված են սննդի անվտանգության ժամանակակից ռիսկերի կանխարգելմանը:

Food Defense (Սննդի պաշտպանություն)

Միջոցառումներ՝ կանխելու սննդի դիտավորյալ վնասումը, աղտոտումը կամ չարաշահումը (օրինակ՝ չարտոնված մուտք, սաբոտաժ):

Food Fraud Prevention (Սննդի խարդախության կանխարգելում)

Ռիսկերի գնահատում և վերահսկման մեխանիզմներ՝ կանխելու հումքի կամ արտադրանքի կեղծումը, փոխարինումը կամ ապօրինի ծագումը:

Allergen Management (Ալերգենների կառավարում)

Ալերգեն պարունակող նյութերի նույնականացում, տարանջատում, պիտակավորում և խաչաձև աղտոտման կանխարգելում:

Traceability (Հետագծելիություն)

Արտադրանքի և հումքի ամբողջական հետագծելիություն՝ «մուտքից մինչև վերջնական սպառող» սկզբունքով:

Supplier Management (Մատակարարների կառավարում)

Մատակարարների գնահատում, հաստատում և մշտադիտարկում՝ ապահովելու համար մատակարարվող հումքի և նյութերի անվտանգությունը:

Ինչ է ստուգվում FSSC 22000 աուդիտի ընթացքում

1. Մենդի անվտանգության կառավարում

- HACCP պլան
- Ռիսկերի գնահատում
- CCP / OPRP վերահսկում
- Հետագծելիություն (Traceability)

2. Հիգիենա և արտադրական պայմաններ

- Սանիտարական ծրագրեր
- Մաքրման և դեզինֆեկցիայի պլաններ
- Վնասատուների վերահսկում (Pest Control)

3. Փաստաթղթավորում և վերահսկում

- SOP-եր և աշխատանքային հրահանգներ
- Ներքին աուդիտներ
- Ղեկավարության վերանայում (Management Review)

4. Մենդի պաշտպանություն և խարդախության կանխարգելում

- Մենդի պաշտպանության պլան
- Մենդի խարդախության ռիսկերի գնահատում

Հիմնական փաստաթղթերի ցանկ

1. Կառավարման և քաղաքականություններ

- Մենդի անվտանգության քաղաքականություն
- HACCP ծրագիր (վտանգների վերլուծություն և կարևոր հսկիչ կետեր) Որակի կառավարման ձեռնարկ

2. Արտադրություն և հիգիենա

- Մաքրման և սանիտարական աշխատանքների գրանցամատյաններ
- Վնասատուների դեմ պայքարի պայմանագրեր և գրառումներ
- Սարքավորումների տեխնիկական սպասարկման և վերանորոգման գրանցամատյաններ

3. Անձնակազմ

- Աշխատակիցների ուսուցման և վերապատրաստման գրանցամատյաններ
- Բժշկական զննության և առողջական վկայականներ
- Անձնական հիգիենայի վերաբերյալ հրահանգներ և կանոնակարգեր

4. Մատակարարներ

- Մատակարարների գնահատման և հաստատման փաստաթղթեր
- Հումքի և նյութերի տեխնիկական բնութագրեր

Սերտիֆիկացման ընթացակարգ

- I փուլ (Stage 1 Audit) – սննդի անվտանգության կառավարման համակարգի պատրաստվածության գնահատում
- II փուլ (Stage 2 Audit) – ամբողջական սերտիֆիկացման աուդիտ
- Սերտիֆիկատի գործողության ժամկետ - 3 տարի
- Տարեկան վերահսկողական աուդիտ (Surveillance Audit)

Աուդիտի տևողություն և արժեք (մոտավոր)

- Փոքր ընկերություն (մինչև 50 աշխատող) - 1,500 - 3,000 USD
- Միջին (50 - 200 աշխատող) - 3,000 - 6,000 USD
- Մեծ (200+) - 6,000 -12,000 USD և ավելի
(կախված ոլորտից, արտադրական բարդությունից և լոկացիայից)

Ովքեր կարող են իրականացնել FSSC 22000 սերտիֆիկացում

Միայն հավատարմագրված միջազգային սերտիֆիկացման մարմիններ՝

- SGS-<https://www.sgs.com>
- Bureau Veritas-<https://group.bureauveritas.com>
- TÜV Rheinland-<https://www.tuv.com/world/en/>
- Intertek-<https://www.intertek.com/>
- RINA-<https://www.rina.org/en>
- DNV-<https://www.dnv.com/>

Օգտակար հղումներ

- FSSC 22000 պաշտոնական կայք - <https://www.fssc.com>
- ISO 22000 - <https://www.iso.org>
- GFSI - <https://mygfsi.com>
- ITC Standards Map - <https://standardsmap.org>